AVIVAT ACADEMIA

A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

2014 :: 1.:: JANUÁR

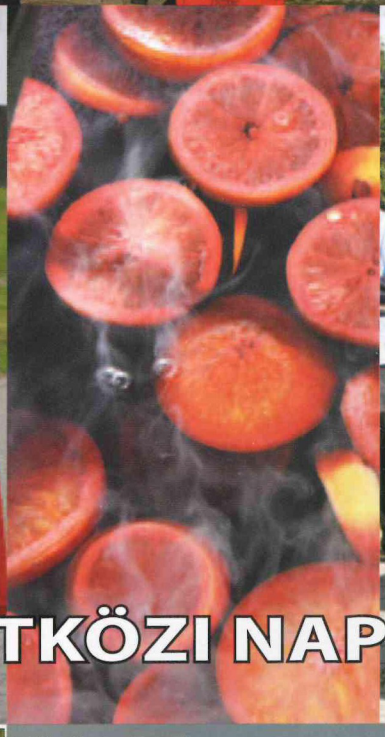

NEMZETKÖZI NAP

fotók: Nagy József

TARTALOM

KRÓNIKA:

- Szlovén nagykövetasszony az egyetemen 3.
- Aranydiplomás erdőmérnök jelenti Vancouverből 4.
- Educatio 2014 6.
- Karácsonyi élményfüzér 7.
- Nadap és a geodéták 8.
- Szombatheyi gyetemi templom 10.
- Egy geodéta feljegyzései a Facebookon 10.
- Mindenki Sopronba! AMI 11.
- Ülés az MTA-n: dr. Mátyás Csaba akadémikus tiszteletére 12.
- AMIHangSzer 13.
- Üzbegisztánból Fehérvárra 15.
- Intézménylátogatások Ausztriában 16.
- Ősz a Pénzügyi és Számviteli Intézetben 17.
- Égre néző szemek Szombathelyen 18.
- Minősített könyvtár a SEK-en 20.
- Tanulástámogatás másképp 21.
- vitéz Hábel György háborús emlékei - 15. rész 24.
- Bolyai és Magyary ösztöbdíj a TTK-n 26.
- Közgáz IC 27.

HÍRES ELŐDÖK:

- Simonyi Károly: a név kötelez! 9.
- Emléktábla Joó Istvánnak 28.

INTERJÚ:

- Ökumenikus szoba a KTK-n 22.

HAGYOMÁNYAINK:

- Szép magyar beszéd a Benedeken 23.
- Lovasképzési Központ Nagycenken 23.

KÖNYVAJÁNLÓ:

Lőverinek lenni - életforma 27.

IN MEMORIAM:

- Milan Demo professzor 29.
- Szokolay Sándor utolsó köszöntése 30.

BORÍTÓ:

- Nemzetközi nap 1.
- Educatio 2014 31.
- Ligneum 32.

Nagyköveti látogatás a NYME-n

Prof. Dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora, január 20-án bemutatkozó látogatáson fogadta a Szlovén Köztársaság közelmúltban kinevezett nagykövetét: Ksenija Skrilecet. A találkozón jelen volt Horváthné dr. Molnár Katalin SEK elnök-rektorhelyettes, intézetigazgató, főiskolai tanár is.

Ksenija Skrilec gyönyörűen beszél magyarul, nem véletlenül: magyar nemzetiségű állami ösztöndíjasként az ELTE bölcsészkarán magyar-német szakon diplomázott, majd nemzetközi tanulmányokat folytatott a BIGIS-en, és a magyar-szlovén kapcsolatokról doktori tanulmányokba kezdett.

Vivat Academia
A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja
XII. évfolyam, 1. szám - 2014. január

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Berzsenyi Dániel Pedagógiai Kar - Szombathely,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár,
Természettudományi Kar - Szombathely,
Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar - Sopron;

Főszerkesztő: Frang Gizella gizellafrang@gmail.com
A szerkesztőbizottság tagjai:
Prof. Dr. Albert Levente lalbert@emk.nyme.hu (EMK)
Balázsik Valéria bv@geo.info.hu (GEO)
Kleinhappel Miklós kleinhappel@sek.nyme.hu (BDPK)
Dr. Molnár László marmolnar@fmk.nyme.hu (FMK)
Nagy Mónika nagymonika@atif.hu (AK))
Dr. Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)
Dr. Trojan Szabolcs trojansz@mtk.nyme.hu (MÉK)
Dr. Katona Györgyné tornay@ktk.nyme.hu (KTK)
Dr. Tóth Gábor tgabor@ttk.nyme.hu (TTK)
Dr. Haász Sándor haasz.sandor@bpk.nyme.hu (BPK)
Dr. Velics Gabiella gabriellavelics@hotmail.com (BDPK)
Dr. Jánoska Ferenc janoska@emk.nyme.hu (EMK)

Címlap: ***Szlovén nagykövetasszony az egyetemen*** - fotó: Nagy József

A szerkesztőség címe: 9400 Sopron, Ady Endre u. 10.
Kiadja: Nyugat-magyarországi Egyetem
9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor
Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
ISSN 1589-8091
Példányszám: 500 db
Terjeszti a Nyugat-magyarországi Egyetem

Aranydiplomás erdőmérnök „jelenti" Vancouverből

Október 29-én Áder János, Magyarország Köztársasági Elnöke, Vancouverbe látogatott két napra, 12 tagú delegációjával. A vancouveri programot a követségi alkalmazottak szervezték Andre Molnár segítségével. A zsúfolt program a UBC Anthropológiai Múzeum látogatásával kezdődött, ahol találkoztam a díszvendégekkel reggel 10 órakor, majd 11:45-kor a soproni székelykaput és kopjafát ejtettük útba. Innen a Royal Vancouver Yacht Club-ba mentünk egy zártkörű díszebédre, Andre Molnár vendégeként. Pordány László, Magyarország Ottawai Nagykövete és kedves felesége Mária, valamint Ábrahám Tibor is részt vettek az egésznapos műsoron. Délután 3:30-kor ünnepi megemlékezés és koszorúzás volt az 1956-os szabadságharc emlékművénél a Forest Lawn temetőben. A nap egy műsoros fogadással zárult a Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület dísztermében.

Museum of Anthropology (MOA)

A magyar delegációt a múzeum igazgatója fogadta és kísérte a túrán. Ismertette, hogy több mint 40 000 tárgy van kiállítva, 60 000 darab pedig raktárban van elhelyezve. Elmondta, hogy a Brit Columbia területén 19 bennszülött indián törzset (Nations) és 32 különböző nyelvcsoportot jegyeztek fel. A bennszülött indiánoknak nem volt írott történelmük, ezért szájhagyományra hagyatkoztak, de a faragott totemoszlopjaik segítettek életbe tartani a családi legendáikat. Itt érdemes megjegyezni, hogy a vancouveri kb. 60 000 fős egyetem (UBC) és a múzeum, az 1200 lélekszámú Musqueam törzs területén működik. A jobban ismert Haida törzs majdnem kipusztult az 1880-as években bárányhimlő miatt, amikor létszámuk 600-ra csökkent. Jelenleg a népszámlálás 5000 Haidáról tanúskodik. Őshonuk a Queen Charlotte Szigeteken (ma Haida Gwaii) található, de sokan beköltöztek a városba. A kiállított totemoszlopok említettek egy harmadik törzset is, a mindössze 270 tagú Kwakiut törzset, amely az észak Vancouver-sziget csücskén őshonos.

A totemoszlopok, a fatörzsből kivájt kenuk, a vízálló hajlított fadobozok (bentwood boxes) és a gazdagságot fitogtató ünnepélyes ajándékozás (potlatch) alkalmával használt faedények, dísztárgyak a nagyteremben láthatóak, kitűnően légkondícionált környezetben. Amikor a homokszínű szőnyeggel borított lejtős folyosón lefele megyünk a totemoszlopokkal díszített óriási terembe, az a benyomásunk, hogy a tengerparton sétálunk. A Musqueam totemoszlopok a legegyszerűbbek, mert majdnem kétdimenziósak, sajnos csak kettő maradt meg az 1800-as évekből. A 10-15 méter magas Haida és Kwakiutl oszlopok mély benyomást keltenek, mert erősen háromdimenziósak.

Talán a legszebb fatárgy a Bill Reid által faragott "Holló és az ember" (Raven and the men), ami kisebb mint az ember ökle. A hetvenes években megfaragták ezt a művet egy nagy változatban, ami 2x3x3 méter nagyságú, George Norris szobrászművész barátom vezetésével. Ezt a nagy példányt Bill Reid már csak simogatni tudta az előre haladott MS betegsége miatt. Útba ejtettük a több mint 600 tárgyból álló Walter Koerner porcelángyűjteményt, majd a napokban nyílt "átlagon-aluli" Mexikói Vándor Kiállítást is. Sajnos nem jutott idő a MOA épület mögött lévő szabadtéri kiállításra, ahol láthattunk volna egy indián települést házakkal, totemoszlopokkal, háttérben a tengerparttal.

Az Elnök Úr megkérdezte, hogy milyen sikerrel integrálódtak az indiánok. Kénytelen voltam megmondani a valóságot, hogy még a mai napokban is komoly problémáik vannak az alkohol és a kábítószerek miatt. A problémák akkor kezdődtek, amikor a fehérember megjelent, és erőszakosan próbálta az indiánokat beolvasztani. Olyannyira, hogy még a gyerekeiket is elvették, hogy kiöljék belőlük az anyanyelvüket és a bennszülött hagyományaikat. Még a Potlatch-t is betiltották 1884-ben, és

ezzel teljesen megszüntették az indiánok közti kommunikáció lehetőségeit. Tehát "megbénították" a bennszülöttek társadalmi életét, mert nem állt rendelkezésükre sajtó, rádió vagy televízió. Elkobozták dísztárgyaikat, álarcaikat és edényeiket is. Majdnem 70 évet kellett várniuk, hogy újra gyakorolhassák az ősi hagyományt.

Soproni Székely Kapu és Kopjafa

A következő állomásunk a UBC Erdész Épület mellett felállított nyitott székely nagykapu volt. Elmagyaráztam hogy ezt mi, a soproni öregdiákok és oktatóik adtuk ajándékba az erdészeti karnak, a UBC egyetemnek és Kanadának, hálánk jeléül, hogy befogadtak bennünket az 1956-os forradalom leverése után. Tetszett az elnöki delegációnak, amikor elmondtam, hogy miként került a vízszintes fejfára az ISTEN HOZOTT köszöntés, nyomtatott nagybetűkkel írva. Ugyanis amikor székely fafaragó barátom, Gál Árpád meglátta az általam ceruzával felírt köszöntő szavakat négy nyelven, nagyon felháborodott. Azzal vádolt, hogy én is eladtam a magyar ügyet. Nem értettem, hogy miről beszél, de aztán kiderült, hogy a problémája az volt, hogy a magyar köszöntés a végén volt, utolsóként. "Miért kell nekünk mindig a végén lenni?"... kérdezte dühöngve. Próbáltam magyarázni, de hiába, hogy ez udvariasság kérdése. Rájöttem, hogy egy elnyomott népnek a fiával dolgozom 1992-ben, aki Romániának a nehéz-súlyú ökölvívó bajnoka volt, nem is olyan régen. Tehát a végleges változat, ami sok embernek könnyet varázsolt a szemébe, Gál Árpád érdeme. Áder János Elnök Úr megkérdezte, hogy miért pont székely kaput választottam erre a célra. Mondtam, hogy a fa mint anyag és a magyar népi motívumok tükrözik a választott erdész hivatásunkat és magyar származásunkat. A nyitott kapu pedig tükrözi a személyi szabadságot, amit minden kanadai állampolgár élvez. Mi mindannyian, mintegy 40000 magyar bevándorló, emlékezünk arra a felemelő érzésre, melyet 57 évvel ezelőtt átéltünk. Hogy került ide ez a négy méter magas kopjafa? Az erdész dékán 2006-ban eljött az egyik hagyományos soproni ebédünkre, ahol megkérdezte tőlünk, hogy szeretnénk-e valami ünnepélyes megemlékezést szervezni az 1956-os forradalom 50. évfordulójára. Megköszöntük figyelmességét, mondtuk, hogy ez egy komor fejezet az életünkben, de szívesebben és nagyobb lelkesedéssel ünnepelnénk Kanadába érkezésünknek ötvenedik évfordulóját 2007-ben. Erre az alkalomra kaptam a dékáni megbízást a kopjafára. Áder János Elnök Úr és a küldöttség tudomására hoztam, hogy a faanyag egy nagy (két és fél méter átmérőjű) vörös cedrus (Thuja plicata) fából ered, amit a Stanley Parkban egy nagy szélvihar kidöntött 2006. december 16-án. Párhuzamot vontam a múzeumban korábban látott kanadai totemoszlopok és a magyar kopjafák között. A hagyományos kopjafák mindig négyszögletes keresztmetszetűek voltak és tipikusan ember magasságúak. A totemoszlopok pedig mindig henger, vagy fél-henger alakúak, és még a 15 métert is meghaladták magasságukban.

Díszebéd a Soproniakkal a Royal Vancouver Yacht Club-ban

A Magyar delegáció, élén Áder János köztársasági elnökkel és kedves feleségével, Andre Molnár vancouveri tiszteletbeli főkonzul és felesége meghívására és költségére, 12:30-kor érkezett a klubba. A delegáción kívül nyolcan kaptunk meghívót a díszebédre a soproni öregdiákok közül. Grátzer Miklós, a Soproni Erdész Öregdiákok elnöke, ismertette, hogy kik vagyunk az ő "rövid, de-velős" stílusával. Sopronból 1957-ben több száz erdész hallgató és oktatóik érkeztek Kanadába, ahol a UBC befogadott bennünket és lehetővé tette tanulmányaink befejezését 1958 és 1961 között. "A soproni csoport nem esett bele a magyar átokba, mi nem lettünk oldott kéve, hűségesek maradtunk az Alma Materhez és Magyarországhoz" – mondta Miklós.

A "Sopron Chronicles" című könyvünkkel, a tablóinkról szóló 21-oldalas füzettel, Kanada és a Világ Fa-Bajnokai, és a "Kapocs" folyóiratunkkal ajándékoztuk meg az Elnök Urat. Hozzánk intézett szavai arról tanúskodtak, hogy jól tájékozott. Figyelmessége feltűnő volt; jó kérdésekkel irányította az asztal körüli beszélgetést. Egy kicsit meglepődött, amikor mondtuk neki, hogy itt nem gyakoroltak erdészetet 57 évvel ezelőtt, mert többnyire csak farönköket "bányásztak". Tőlem kérdezte, hogy mikor volt az első nagy változás. Így válaszoltam: jelenleg nehéz elképzelni, hogy az 1960-as évek végéig a 40 cm-nél kisebb rönköket nem termelték ki az erdőből, azokat ott hagyták, mint haszontalan anyagot. De aztán 1969-ben jött az új törvény az erdészeti minisztériumból, hogy minden 10 cm-nél nagyobb rönköt kötelesek vagyunk kitermelni és felhasználni (Close Utilization Standard). Ennek eredményeként megszülettek a legmodernebb fűrésztelepek BC belterületén, melyeket "spaghetti mills"-nek becéztek. A fűrészipar nagy lelkesedéssel karolta fel a legmodernebb technikákat a kisebb méretű rönkök nyereséges felhasználására. Ide tartoztak a számítógépes eljárások, elektromos és optikai mérőeszközök, és a ragasztott fa-elemek használata. Jól esett, amikor a nyugalmazott vezérigazgató barátom, Jandó Tibor, helyeselte mondókámat.

Az 1956-os Emlékmű Koszorúzása

A vancouveri Forest Lawn temetőben elhelyezett 1956-os emlékműnél találkozott a környékbeli magyar közösség. Az ünnepi műsor a magyar himnusszal kezdődött. Ezt Ábrahám Tibor, a koszorúzás főszervezőjének ünnepi beszéde, más rövid beszédek és az egyházi áldás követte. Egy fiatal kisasszony, Polják Lívia, elszavalta a "Mennyből az angyal" című verset, és Fábián Erzsébet a "Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország" című dalt énekelte.
Az első koszorúzó Áder János Elnök Úr volt a feleségével, őket követték a többi magyar csoportok. A soproniakat Jákóy Bandi képviselte utolsó felszólalóként.
A résztvevők háta mögött az új erdélyi zászlót lengette egy kis társaság. Befejezésül a kanadai himnuszt énekeltük el.

Műsoros Állófogadás a Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület Dísztermében

Hat óra negyvenöt perc körül kezdődött a műsor a kanadai himnusszal. Párdányi Miklós, az eseményt vendégül látó Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület elnöke hangsúlyozta, hogy az intézménynek, amelyet '56-osok alapítottak, az a célja, hogy a magyar gyerekek öt vagy tíz év múlva is beszéljék az anyanyelvüket. Szavai szerint az egyesület tevékenysége azt bizonyítja, hogy „igenis lehet szépen, becsülettel, pártütés nélkül is magyarnak lenni". Itt kénytelen vagyok megjegyezni, hogy volt itt már Magyar Ház, amikor mi '56-osok megjelentünk 1957-ben, az Alma és a Broadway sarkán. Az eseményen Hajdú Csaba, volt Nemzetőr, felidézte a forradalommal, az akkori magyar összetartással kapcsolatos személyes élményeit.

Szép beszédek hangzottak el. Áder János Elnök Úr beszédében

felidézte az 1956. október 29-i eseményeket. Megint voltak szavalatok az 56-os eseményekről, énekesek is szerepeltek. A legjobb viszont a fiatal tánccsoport volt 4 évestől kb. 10 évesig. Utánuk pedig az itteni felnőtt tánccsoport forgott a színpadon. Ha Magyarországon is fellépnének, biztos nyernének versenyeket.

Nyolc órakor a magyar és székely himnusszal végződött a hivatalos műsor. Utána Andre Molnár kávéra, egy pohár borra invitálta a megjelenteket. Elkezdődhetett a csevegés és ismerkedés. Sokan próbáltak az Elnök Úrral és az Ottawai Nagykövettel találkozni. Barátaimmal, az Elnök Úr nagyon kedves feleségével, Herczegh Anita asszonnyal beszélgettünk, aki négy gyermek édesanyja. Kérdeztem tőle, hogy kaptak-e valami kitüntetést a Magyar Kormánytól, mivel oly szegényes otthon az átlagos gyarapodási százalék. Humoros válasza azt volt, hogy nem, mert az Orbán Viktoréknak öt gyerekük van! Megjegyezte érdekesség kedvéért, hogy a Fideszesek átlagon felül szaporák. Nagyon élveztük a társaságát, mert minden témáról gördülékenyen, közvetlenül lehetett vele csevegni. Az Elnök Urat békén hagytuk, mert annyira körbe állták, hogy sorakozni kellett, hogy hozzáférjél. Különben is, volt alkalmam beszélgetni vele a múzeumban és a székely kapunál, mert ezeken a zártkörű kiruccanásokon csak én voltam egyedül a helybeli magyarok közül. Lehetett érezni, hogy odafigyelt, mert kitűnő kérdéseket tett fel, és emlékezett a válaszokra is. Lenyűgözően megnyerő volt a Köztársasági Elnöki házaspár!

Józsa László

„Gondolkodom, tehát ott vagyok" - Educatio 2014

Nagy sikere volt a Nyugat-magyarországi Egyetem standjának a 2014-es Educatio-kiállításon. Több száz középiskolás és érdeklődő látogatott el a NYME kilenc egyetemi karának „kávézójába".

„Gondolkodom, tehát ott vagyok" mottóval rendezték meg, több mint 100 kiállítóval - szinte minden hazai felsőoktatási intézmény részvételével - a *14. Educatio Nemzetközi Oktatási Szakkiállítást*. Ezúttal 3 napon keresztül látogathattak ki a Papp László Sportarénába a középiskolások, szülők, pedagógusok és az érdeklődők.

A kiállításon a felsőoktatási intézmények mellett tankönyvkiadók, taneszközgyártók - és forgalmazók, külföldi egyetemek, nyelviskolák, szakképző intézmények és oktatással foglalkozó kutatóintézetek is bemutatták kínálatukat. Ezen kívül olyan intézményekkel, vállalatokkal és szakemberekkel is találkozhattak az érdeklődők, akik meghatározó szerepet töltenek be a mai magyar oktatás fejlődésében. Az ingyenesen látogatható seregszemle a továbbtanulni szándékozók mellett az oktatók, pedagógusok és intézményvezetők számára is egyedülálló lehetőséget biztosított, hiszen értesülhettek a szakma újdonságairól, a taneszközökről és a módszerek korszerűsödéséről.

A Nyugat-magyarországi Egyetem oktatói, tanulmányi előadói, hallgatói Dr. Cseh Sándor oktatási rektorhelyettes vezetésével, Petyus András főszervező irányításával már hónapokkal ezelőtt készültek arra, hogy az egyetemünk kiemelkedően képviseltesse magát. Az Alkalmazott Művészeti Intézet két hallgatója, Gilicze Gergő és Molnár Rebeka álmodták meg a NYME standját, mely központi helyet kapott, s így nagyobb lehetőséget a bemutatkozásra. A televízióban is felvillantott színes arculat elérte a célját, sokan megálltak és elidőztek a részleteken.

Az erdőt ábrázoló stand közepén egy kávézó állt, s az egyes asztaloknál a karok képviselői (hallgatók, tanulmányi munkatársak, oktatók) adtak hasznos tájékoztatást és útmutatást a karok működéséről, a felvételi folyamatáról és a kollégiumi elhelyezésről.

Az ezernél is több látogató – a teljesség igénye nélkül – az alábbi szakok iránt érdeklődött leginkább: AK: gyógypedagógia, turizmus-vendéglátás, rekreációszervezés és egészségfejlesztés. BPK: óvodapedagógus szak. BDPK: testnevelő tanári, tanító, gyógypedagógus, angol, rekreációszervezés és egészségfejlesztés szak. EMK: környezetmérnöki és erdőmérnöki szak. GEO: földmérő és földrendező szak. KTK: idegen nyelvű képzések. MÉK: élelmiszermérnöki és állattenyésztő mérnöki szak. SKK: főleg a művészeti képzések. TTK: biológia, műszaki menedzser, biológia-földrajz tanári szakok iránt.

A rendezvény értékelése – az egyes szakok képviselőinek tapasztalatai, javaslatai alapján – a napokban megtörténik, így jövőre is felkészülten, jó esélyekkel, sikeresen vehetünk részt a 15. Educatio Kiállításon.

Orbán Júlia

„A szeretetnek csillagára nézek"
Karácsonyi élményfüzér az egyetemen

A Berzsenyi Dániel Vegyeskar, Orbán Júlia és Haász Sándor

Lírai adventi - karácsonyváró műsorral köszöntötte a Nyugat-magyarországi Egyetem adolgozóit, hallgatóit és anyugdíjas egyetem tagjait a Közgazdasági Kar Kampuszán még az adventi időben. A műsor szerkesztőinek (Orbán Júlia, Haász Sándor) bravúrja, hogy valamennyi fellépő jelenlegi hallgató, oktató, vagy a múltban kötődött az intézményhez, s most sajátos „ajándékaival csak hazatért az alma materbe" e rövid időre. A mottóul is választott Juhász Gyula-vers (Karácsony felé) gondolatvilágát erősítették a felhangzó költemények és prózai részek valamint a felcsendülő muzsikák. A fény-árnyék, csillogás és színvilág harmóniájához illő, igazán megkapó ünnepi összeállításnak voltunk tanúi. Professzor Dr. Faragó Sándor rektor karácsonyváró gondolatai a szeretet fontosságát hangsúlyozták. Nemcsak a legfőbb keresztény ünnepről, hanem a várakozás milyenségéről és a karácsonyt követő lelkületről, emberi viselkedésről is megemlékezett, melynek fő motívuma a Szeretet-himnuszban megfogalmazott, mindent átható szeretet. E gondolatkörben emlékezett meg nemcsak a jelenlévőkről, hanem az elődökről, az elhunytakról és mindazokról, akik sokat tettek azért, hogy egyetemünk közel száz esztendeje töretlenül nevelje a következő generációkat Sopronban. Henczel Szabolcs egyetemi lelkész az emberi lét mélységeit ecsetelte egy búvár-hasonlaton keresztül. Mint mondta: a búvár is azért merül a tengerbe, hogy ne csak a hullámzó felszínt, hanem a mély szépségeit, gazdag világát is megismerje. Mindannyiunknak hasonlóan kell cselekednünk: a mai felszínes világban nagy szükség van a létkérdések elmélyült ismeretére, az emberi lélek finom rezdüléseinek kibontására valamint az élet értelmének meglátására. Ebben segít a Krisztusi kegyelem, a hit és a világra való nyitottság, őszinte kíváncsiság. És csak e teljességgel töltekezve tudunk embertársainkkal szeretetben élni. A Kisded születésének emlékezete mellett fejet hajtott az ünneplő tömeg a napokban elszenderült - Sopronban élt - zeneszerző: Szokolay Sándor emléke előtt is. A szombathelyi kar Berzsenyi Dániel Kórusa Vinczeffy Adrienne Artisjus-díjas karnagy vezényletével és Horváth Barnabás Erkel-díjas zeneszerző orgonakíséretével külön zenei blokkal emlékezett a Mesterre. Esterházy Pál és J.S. Bach kompozíciói mellett felcsendült egy Szokolay-mű is. A telt, egységes kórushangzás után a szóló valamint a hangszeres muzsika is helyet kapott az ünnepségen. Nagy Krisztina (BPK) klarinét muzsikával, Török Adél (volt hallgató, most művész-szakos) és Kuzsner Péter zongoraművész zongorajátékával, Bánfi Barna (jelenleg is egyetemi polgár, miközben konzervatórium hallgatója) szaxofon-triójával, Pavlóczki Adrienne énekével örvendeztette meg a nagyérdeműt.A szólisták zenei válogatása is telitalálat volt: felhangzott Kovács Béla, Claude Debussy, Bartók Béla, Cesar Franck, Liszt Ferenc egy-egy szerzeménye - valamennyi az adventi idő lelki készületét segítette örök ünnepélyességgel. Az est meglepetés-vendége az eredendően gazdász énekes, a tehetségkutatók győztese, a Simándy-díjas Mészáros János Elek volt, aki moldvai csángó hagyományokból és református népénekekből merítette műsorát. Orbán Júlia Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó valamint dr.Haász Sándor egyetemi adjunktus Juhász Gyula, Ady Endre, Sarkady Sándor és Dsida Jenő versbe foglalt gyönyörű gondolatait szólaltatta meg. Ugyan a telt ház és a vastaps sokat elárul az ünnep sikeréről, de a legértékesebb mégis az a gondolatözön és érzésvilág, amit a költemények és zenék hoztak felszínre a hallgatóság szívében, s érlelődnek tovább karácsonyig, sőt, talán „nem csak decemberben"..

Mészáros János Elek

Frang Gizella

(fotók: Nagy József)

Kuzsner Péter

Mit jelent a Nadap a geodétáknak?

Szintezési ősjegy-felújítás

Ilyen volt

ilyen lett

Nadap Székesfehérvártól 25 km-re keletre, a Velencei-hegység lankáin elterülő kis falu. Két dologról nevezetes: templomában keresztelték meg Vörösmarty Mihályt és itt található az ún. szintezési ősjegy.

. Ez utóbbi nem más, mint egy felszíni sziklakibúvás mintegy 20 cm átmérőjű lecsiszolt felülete egy felhagyott kőbányában, amit egy üreges obeliszk véd. Szakszóval ez egy szintezési főalappont, amelynek a magasságát az Adriai tenger középvízszintjéhez képest 1888-ban határozták meg a bécsi Katonai Földrajzi Intézet térképész katonatisztjei. Hét darab ilyen, hosszú fennmaradásra szánt főalappont (obeliszk) létesült az egykori Osztrák-Magyar Monarchiában, de csak ez az egy esik a mai Magyarország területére.

Az első világháborút követően, nem lévén csatlakozásunk a tengerhez, ennek a nadapi
sziklafelületnek a magasságát fogadták el viszonyítási alapnak minden magasság meghatározásánál. Mondhatjuk, hogy az összes magassági adatnak, szintvonalas térképnek Magyarországon ez a pont a referenciapontja, minden magasság innen eredeztethető.

A 125 év alatt az obeliszk bizony megkopott, felirata olvashatatlanná vált s ugyanilyen sorsra jutott az innen 100 méterre létesített Nadap II. főalappont fedlapja is. Ezt a szintezési alappontot a polihisztor Bendefy László létesítette 1951-ben, egy sziklaüregbe három gombot beépítve.

A 2013-as év első fele azzal telt, hogy szakmai összefogást hozzunk létre a főalappontok restaurálására; egy, a pontok történetét bemutató kiadvány és a nagyközönségnek szóló tájékoztató összeállítására és egy információs tábla felállítására.

Az összefogás sikerült és május 15-én a földmérés és térképészet számos jeles képviselője valamint a Geoinformatikai Kar hallgatói jelenlétében, bensőséges ünnepség keretében avathattuk fel a megújult alappontokat és a táblát. Köszöntőt mondott a felsőoktatási államtitkár (aki térképész is), a vidékfejlesztési államtitkár (aki a GEO-ban végzett), a szakmai egyesület elnöke, a falu polgármestere, és a környező országok geodéziai-térképészeti szolgálatainak képviselői. Nadap nemcsak szakmai emlék, hanem a legújabb szintezési hálózatunknak is számítási kiinduló pontja és része egy európai referencia-rendszernek is.

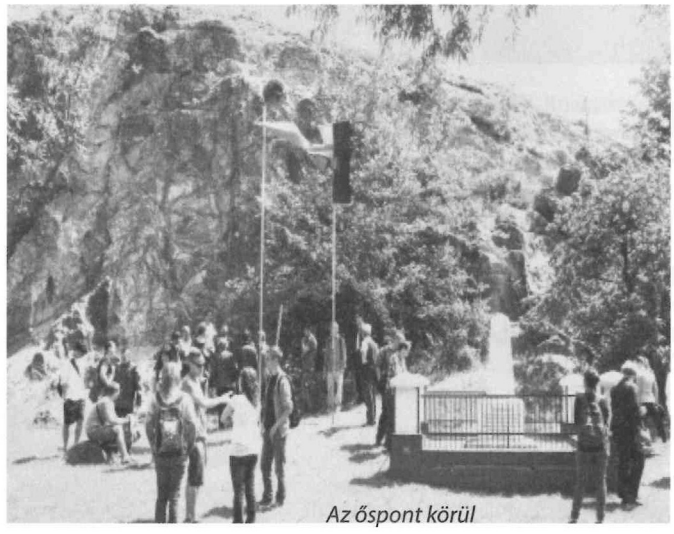
Az őspont körül

Magáról a témáról, a projekt lebonyolításáról, az ünnepségről a Geoinformatikai Kar honlapjáról indulva bárki részletes információt kaphat, tanulmányokat, terveket, képeket tölthet le (www.geo.info.hu/geodezia).

Busics György

Szól a geodéta himnusz

Egy régi szintező mögött

Simonyi Károly – a név kötelez

Az egyetem Faipari Mérnöki Kara 2013. október elsejétől a Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar nevet viseli. A névfelvétel kapcsán az első ünnepséget Simonyi Károly születésnapjához kapcsolódóan, október 21-én rendezték meg a kar Fizika és Elektrotechnika Intézetében, Simonyi Károly Emlékülés címmel, ahol egykori tanítványok is felidézték vele kapcsolatos emlékeiket, majd a résztvevők megkoszorúzták az intézet folyosóján levő, 2001-ben felavatott emléktáblát.

Simonyi Károly életének történéseit, eseményeit többen leírták. Az ő élete - a születéstől a halálig - egyenes ív, megragadhatók benne élete állomásai, tanulmányok, találkozások, kudarcok és eredmények. A műszaki fizika és villamosságtan nagyszerű tudósa volt, emellett mérnökgenerációk legendás hírű tanára, az MTA rendes tagja, az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja, Kossuth- és Állami-díjas, az Akadémiai Aranyérem és számos más hazai és nemzetközi kitüntetés tulajdonosa. A 20. század magyar szellemi életének kiemelkedő alakjáról azt vallják, akik közel álltak hozzá, hogy csodálták szerénységével hitelesített lángelméjét, s ezzel párosuló igaz emberségét, melyet az embertelenség éveiben is megőrzött. Simonyi Károly a Sopron vármegyei Egyházasfaluban született 1916-ban, a család hetedik gyermekeként. Édesapját nem ismerhette, mert súlyos betegségben, még Károly születése előtt meghalt. Károlyra, a kis falusi iskola egyik legjobb tanulójára felfigyelt a falu plébánosa, s az ő közbenjárására kerülhetett Budapestre, ahol távoli rokonok vették gondjaikba. Az óbudai Árpád Reálgimnázium elvégzése után – nevelőapja tanácsára – a gépészmérnöki pályát választotta, de egyetemi évei alatt jogi végzettséget is szerzett Pécsett.1940-ben friss diplomás mérnökként került a Műegyetem Villamos Gépek és Mérések Tanszékére, de hamar kapcsolatba került az Atomfizika Tanszékkel is, ahol akkor már foglalkoztak a részecskegyorsítással és az atommag átalakításának gondolatával. A második világháború és a hadifogság megtörte ennek az ígéretes műszaki pályának az ívét, de 1946-ban sikerült visszatérnie szeretett szakterületéhez. 1946-ban doktorált, 1948-ban pedig megpályázta a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán az Elektrotechnika Tanszék vezetői állását Sopronban. Ő maga így vallott erről az időszakról: *„A vidéki egyetemre kicsit a fővárosiak gőgjével érkeztem. Ott kellett rádöbbennem, mekkorát tévedtem. Az egyetemen színvonalas munka folyt, nemzetközi hírű tanárok oktattak. Tanszékvezető elődöm a méltatlanul elfeledett Boleman Géza volt. … Rajta kívül olyan tudósok dolgoztak a soproni egyetemen, mint Tárczy-Hornoch Antal, Verő József, Mika József és mások. Évekkel később a Szovjetunióban is szembesülhettem azzal, milyen jó hírük van a soproni kutatóknak."*

Verő József

Négy éven át vezette a tanszéket, s munkatársaival itt építette meg 1951-ben az első magyarországi magfizikai részecskegyorsítót, a 750 kV-os Van de Graaff generátort, melyért Kossuth-díjat kapott. Schmidt György fizikus, aki aspiránsként vett részt a kísérletben, így

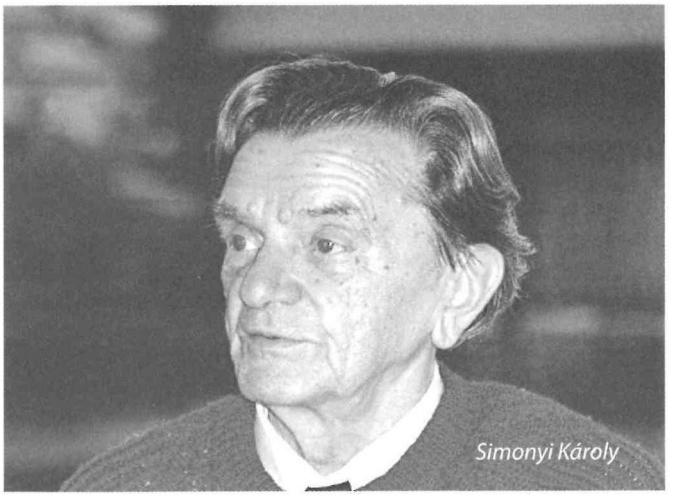
Simonyi Károly

emlékezett vissza: *„1950 körül sztálini idők voltak, a kommunista párt szörnyű nyomást gyakorolt az emberekre Budapesten. A Simonyi - vezette tanszék Sopronban ehhez képest paradicsom volt, teljesen a részecskegyorsító készítésére koncentrálhattunk. Simonyi Károly elszigetelt minket a politikától, s nem főnökként, hanem barátként kezelt bennünket."* Egy másik munkatársa, Karlovits József tanársegéd így emlékezett: *„Simonyi Károlyt akkor nemcsak kiváló tudósnak, de nagyszerű embernek is megismerhettük, ugyanis hatfelé osztotta az elismeréssel járó pénzjutalmat, és mindenkinek adott belőle, aki a kísérlet előkészítésében vagy végrehajtásában részt vett."*

Simonyi Károly valóban kiváló tudós és oktató, s emellett sokoldalú, nagyszerű ember is volt, akinek személyes varázsa meghatározó emléket hagyott itteni munkatársaiban, hallgatóiban. Soproni évei alatt bekapcsolódott a város társadalmi életébe, hamar tagja lett pl. az 1934-ben alapított Kitaibel Pál Természettudományos Asztaltársaságnak. Professzor barátaival egymás lakásán felváltva zenés esteket tartottak, melyre meghívták fiatal munkatársaikat is. A zenehallgatásokat szakszerű bevezető előzte meg. Ezekre az estekre Lux András kohómérnök, az intézet akkori tanársegéde így emlékezett vissza: „Azokban az időkben, amikor a rádió csak háborút támogató, *vagy később idegen kultúrát hirdető és legtöbbször csak ócska zenét közvetített, mi a rendszeres zenehallgatási esteken Mozart, Beethoven kvartettjeivel ismerkedhettünk meg, kiváló művészek hanglemezre vett játékából. Voltak olyan estek, amikor a Proszt vagy a Botvay család gyerekeinek élő játékában gyönyörködhettünk. Óriási hatással volt rám, amikor a nagyhéten Simonyi lakásán Bach: Máté Passióját hallgattuk lemezről. A bevezető magyarázatokkal a házigazda tette felejthetetlen élménnyé a művet. Nemes példát mutatott, hogy hogyan kell egy kutató szellemi fáradtságát a művészet élvezetével pihentetni, az agyműködést egyensúlyba hozni, ami ugyanakkor a matematikai gondolkodás-készséget is segítette."*

A fentiek alapján talán nem meglepő Simonyi Károly 1985-ben tett kijelentése: *„Életem legeredményesebb és ugyanakkor a legboldogabb évei az a fél évtized volt, amit Sopronban töltöttem."* Sopron után Budapestre került, ahol megalapította a Műegyetem Elméleti Villamosságtan Tanszékét, illetve a KFKI (Központi Fizikai Kutatóintézet) keretén belül az Atomfizikai Osztályt, s később az intézet igazgatóhelyettese lett. Vezetésével munkatársai jelentős nemzetközi eredményeket értek el, tanítványaiból munkatársakat nevelt. 1956-ban a KFKI Forradalmi Bizottságának elnökeként gondoskodott arról, hogy a szélsőséges erők összeütközésére ne

Simonyi Károly íróasztalánál

kerüljön sor, s az intézetben levő értékes műszerek és berendezések ne sérüljenek meg. A KFKI állami és pártvezetése nem méltányolta helytállását, sőt olyan helyzetet teremtett körülötte, hogy önként lemondott állásáról. 13 év után ugyanez megismétlődött a Műegyetemen, ahol távozni kényszerült a saját maga alapította tanszékről, s nem folytathatta iskolateremtő munkáját. Ő maga vallotta, hogy életében sikerélményt az oktatás, a hallgatókkal való kapcsolat és a könyvei adtak. Könyvein mérnök- és fizikusgenerációk nőttek fel, s mindegyik több kiadást is megért. Pedagógiai munkája betetőzése kétségtelenül a "A fizika kultúrtörténete" c. könyve, mely önkéntes száműzetése idején íródott, s sokak véleménye szerint egy „aszály sújtotta korban egyszerre volt ész, szellem és lélek tápláléka". A könyv utolsó mondata Simonyi Károly végső üzenete:

„Az emberi történések nagysága eltörpül, jelentéktelenné zsugorodik, elvész az Univerzum nagy folyamataiban. Jelentőségét mégis az adja meg, hogy az Univerzum minden csodálatos objektuma mellett, a pulzárok, kvazárok, fekete lyukak mellett a Világegyetem nagy vajúdása megszülte a legcsodálatosabb objektumot, az emberi agyat, az emberi tudatot, amely a végtelen nagyot és a végtelen kicsit egyaránt be tudja fogadni."

Simonyi Károly maga volt a fáklya kortársai és tanítványai számára. Antony de Mello bölcsességét idézve:

„Tanítvány: Mi a különbség tudás és megvilágosodás között? Mester: Ha tudásod van, fáklyát használsz, hogy mutasd az utat. Amikor megvilágosodtál, te magad leszel a fáklya."

Fénye és a felejthetetlen légkör, melyet maga körül teremteni tudott, egykori tanítványait, kései olvasóit ma is vonzza..

Méltó otthonra lelt a szombathelyi egyetemi lelkészség

A 2011-ben alapított Szombathelyi Katolikus Egyetemi Lelkészség immár templommal is büszkélkedhet. 2013. október 16-án, Veni Sancte-szentmise és templom-megáldás keretein belül ünnepélyesen is megnyitotta kapuit az egyetemisták előtt a lelkészség kívülről és belülről teljesen megújult temploma a Petőfi Sándor utcában.

Az egyetem termékeny talajnak bizonyult a lelkészség tevékenysége számára, éppen ezért egy évvel később, 2012-ben a Szombathelyi Egyházmegye megalapította a II. János Pál pápáról elnevezett Szakkollégiumát. A lelkészségnek és a szakkollégiumnak az a templom a „lelke", melyet az Egyházmegye az előző tanévben jelölt ki a Petőfi Sándor utcában (Szent Norbert Templom - volt Zárda-templom). A Szent Norbert Templom pályázati támogatással, a Szombathelyi Egyházmegye segítségével és a hívő közösség áldozatos támogatásával újult meg.

Egy geodéta-bejegyzés a Facebookon :

4 éve már, repül az idő, napról napra jobban, pedig még csak tegnap láttalak meg, és máris el kell hagyjalak... Első találkozásunkkor végigfutott az agyamon: „Úristen, mit keresek én itt? Hogy kerültem ide?" Egyedül éreztem magam, elveszve valamiben, amihez hozzá se tudok szagolni.

Most pedig..."Úristen, máris vége?". De csak Te voltál itt, Rád voltam utalva...Sok mindent tanultam tőled...Te tanítottál meg élni...Te tanítottál meg, hogyan lakjam jól kevés pénzből...Te segítettél a leadandóimban, a ZH felkészülésekben...Te adtál okot a mosolyra, amikor a bánat honolt...Te adtál barátokat, akik nem kérdeztek, amikor segítségre szorultam... Te adtál okot, hogy hajnalig beszélgessünk egy sör mellett... Te vigyáztál rám, ha beteg voltam, vagy fáradt... ez már nem lesz ugyanolyan... ezután nem.

Az életem jelentős részét kell magam mögött hagynom. Életem eddigi legszebb négy évét köszönhetem Neked.

Várom, hogy ismét lássalak, és érezzem azt a biztonságérzést, amit Te adsz Nekem. De jaj, vége van. Én most kikapcsolom a számítógépet, összepakolok, és elhagylak, és soha nem lesz már ugyanolyan érzés a Veled való találkozás, mint eddig volt. Ha van valami, amit szeretnék kifejezni irányodban, az a hála, a szeretet és az összetartozás érzése, melyet Tőled kaptam. Remélem másnak is megadod ezt a nagyszerű érzést, más is azt fogja érezni, amit én éreztem.

No, de megyek. Az életem az ajtó mögött vár és üvölti: gyere! Te pedig, kit itt hagyok, mindig gondolj Rám. Fájdalmas a búcsú, de köszönöm... Köszönöm Neked, Hosszúsétatér 8.

„Mindenki Sopronba!"
Építészeti előadássorozat az AMI-ban

Negyedik évadának végéhez ért a 2012 márciusában életre hívott, Építészinvázió nevet viselő soproni építészeti előadássorozat

A rendezvény elmúlt két évének 20 előadása során olyan nemzetközileg is ismert magyar építészek, belsőépítészek, építészteoretikusok tették tiszteletüket az AMI-ban, mint többek között: Ekler Dezső (*Nagykállói Népművészeti Tábor épületei*), Zoboki Gábor (*Művészetek Palotája*), Vadász György (*2000. évi hannoveri EXPO magyar pavilonja*) vagy Golda János (*Budapesti Piarista Központ*).

A program célja egyrészt, hogy a soproni - hazai viszonylatban az országos programoktól távol levő - építészközösség számára hiánypótlásként egy helyi, ismétlődő, vitaindító és beszélgetős szakmai fórum jöjjön létre, mely platform szükségességét az előadásonként megjelent 50 fős közönség jelezte. Másrészt az előadások célközönsége ugyanakkor - nem titkolt szándékkal - az Alkalmazott Művészeti Intézet építész-, formatervező- és grafikushallgatói voltak, akiknek tanulmányaihoz a szervezők a meghívott előadók és munkásságuk bemutatásával szerettek volna hozzájárulni.

Vadász György előadása

Az Építészinvázió utolsó, befejező előadásaira a 2014-es tavaszi félév során kerül sor, melyre *Ferencz István, Puhl Antal, Nagy Tamás* valamint *Pelényi Margit* építészeket látják vendégül «Mindenki Sopronba!» - hívószó alatt, az Alkalmazott Művészeti Intézet megalapítása 20. évfordulójának egyik előzetes kísérőrendezvényeként.

Az előadássorozatot (melynek létrehozásában a Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara nyújtott segítséget) Herkli Mátyás Barnabás 5. évfolyamos AMI-s építészhallgató hívta életre.

AMI

Szenes Istvan

Bachman Zoltán

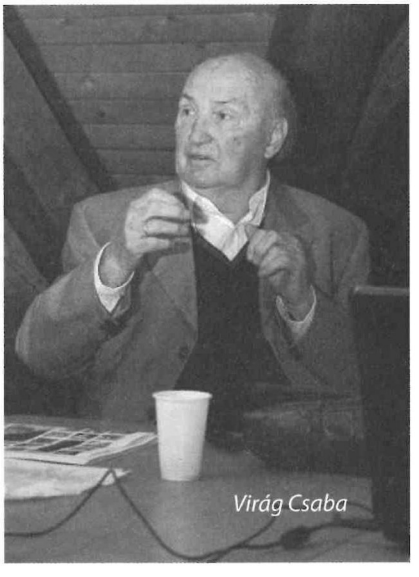

Virág Csaba

Tudományos ülés a Magyar Tudományos Akadémián *prof. dr. Mátyás Csaba akadémikus tiszteletére*

A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya Erdészeti Tudományos Bizottsága „Változó környezet, alkalmazkodó erdőtakaró" címen, 2013. november 26-án, tudományos ülést tartott a Magyar Tudományos Akadémia székházának nagytermében prof. dr. Mátyás Csaba akadémikus, az Erdőmérnöki Kar Környezet- és Földtudományi Intézetének egyetemi tanára tiszteletére, 70. születésnapja alkalmából. A konferencia több módon kapcsolódott Mátyás Csaba akadémikus munkásságához, egyrészt az előadók nagy része az akadémikus valamikori illetve jelenlegi munkatársa volt, másrészt a meghívott előadások témája szorosan kapcsolódott az elmúlt évtizedekben általa kutatott témakörökhöz. Ezek közül kiemelendő a jelenleg Mátyás akadémikus vezetésével zajló Agrárklíma program (TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0013), amelynek elsődleges célja a klímaváltozás ökológiai hatásainak előrejelzése, illetve ezen hatásokra alkalmazkodási stratégiák kidolgozása Zala megyére, mint mintaterületre vonatkozóan. A kutatásban a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara mellett részt vesz a Mezőgazdasági- és Élelmiszertudományi Kar, a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézete, a Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága is. A konferencián több, a kutatás témaköréhez szorosan kapcsolódó előadás is elhangzott.

Dr. Mátyás Csaba (jobbra) f[illegible]égével és dr. Faragó Sándorral

A tudományos ülést dr. Faragó Sándor, az Erdészeti Tudományos Bizottság elnöke nyitotta meg, aki egyben köszöntötte Mátyás Csaba akadémikust hetvenedeik születésnapja alkalmából is. Ismertette Mátyás Csaba életpályáját, kiemelve meghatározó szerepét - hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt - a klímaváltozásra való felkészülésben és az erdészeti génmegőrzés megvalósításában. Mátyás Csaba elsőként ismerte fel, hogy a faállományok szárazsági elterjedési határa alapvetően a genetikai adottságokkal függ össze, és ez a határ több fafaj esetén is a Kárpát-medencében húzódik, illetve elsők között kezdeményezte a Nemzeti Erdőprogram és az új erdészeti tájbeosztás megalkotását.

A Magyar Tudományos Akadémia és a magyar tudós társadalom nevében az MTA főtitkára, Németh Tamás akadémikus köszöntötte Mátyás Csabát. Kiemelte, hogy mindketten azonos gondolatkör, ökológia, klíma és talajtan, azaz a természeti erőforrásokkal kapcsolatos kutatásokat végeznek, ahol elengedhetetlen az egyes szakterületek együttműködése.

Ezután ismét dr. Faragó Sándor vette át a szót, aki az ünnepelt munkásságából a következőket emelte ki: *Mátyás Csaba állapította meg, hogy a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás genetikai kérdés, amely során a legfontosabb tulajdonságok a stabilitás és a plaszticitás. Bevezette az ökológiai távolság fogalmát, és munkásságának eredménye alapján kijelenthetjük, hogy az erdei ökoszisztémák megőrzése érdekében aktív beavatkozás szükséges. Kutatási eredményeiből kiderül, hogy igen fontos a marginális tulajdonságok vizsgálata.*

A köszöntések után, dr. Ladislav Paule és dr. Dušan Gömöry, a Zólyomi Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Karának professzorai előadásukban a származási kísérletekből levonható tapasztalatokat értékelték az erdei fafajok klimatikus alkalmazkodása szempontjából. A Szlovákiában folytatott bükk származási összehasonlító kísérletek eredményei egyértelműen bizonyítják, hogy a fajon belüli genetikai alkalmazkodás a helyi éghajlati körülményekkel összefügg. Az optimális (eredeti származási) helyükről elkerülő származások eltérő fenológiai tulajdonságokkal rendelkeznek. Ennek különösen nagy jelentősége van a jövőbeni klímaváltozásra való felkészülés tekintetében, mert egyáltalán nem biztos, hogy a helyileg alkalmazkodott populációk szaporítóanyaga (újulata) lesz jövőben a legjobban alkalmazkodó.

Dr. Monika Konnert, a Bajor Állami Szaporítóanyag Hivatal (ASP Teisendorf, Németország) igazgatója a változó klimatikus körülmények hatására az erdőfelújítást érő kihívásokat ismertette. Kiemelte, hogy a termőhelyi feltételek megváltozása komoly kockázatnövekedést jelent az erdőállományokra, amelyek a hosszú vágásfordulók miatt csak elegendően nagy genetikai változatosság (diverzitás) mellett képesek a veszélyekre „felkészülni". A természetesen felújított erdőállományokban ez akkor áll fenn, ha az anyaállomány diverzitása megfelelő mértékű. A mesterségesen felújított erdőállományokban az alkalmazkodóképesség növelése a jövőbeni, az ökológiai adottságoknak megfelelő szaporítóanyag felhasználásával érhető el. Ehhez az eddiginél pontosabb adatokra van szükség a klíma, a fatermés és a tolerancia összefüggéseiről.

Dr. Borhidi Attila akadémikus (Pécsi Tudományegyetem, TTK) a jövő erdőiről és az erdők jövőjéről osztotta meg gondolatait. Kiemelte az erdőknek a hazai természetvédelmi területeken belüli nagy arányát, és az erdőrezervátum program fontosságát. Hangsúlyozta az erdőknek a biodiverzitás megőrzésében betöltött jelentőségét. Fontosnak tartja az erdők és a faültetvények megkülönböztetését. Kiemelte, hogy erdeik többségében a fajtelítettség csökken. Foglalkozott az éghajlatváltozás erdőkre gyakorolt hatásával, amely eredményeképpen behurcolt és bevándorló növény- és állatfajok a természetes felújulást komolyan megnehezíthetik. A klímaváltozás miatt megelőzési stratégiát kell kidolgozni, amely részeként élő génbankok megteremtésével

meg kell kezdeni a célszerű fafaj cserék előkészítését. Vizsgálni kell az aszályokat jobban tűrő keletbalkáni-pontusi fajok alkalmazhatóságát, mivel a klímaváltozás miatt az éghajlati és a vegetációs zónák megváltoznak.

Dr. Borovics Attila (Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója) dr. Mátyás Csaba akadémikussal közös előadásában a mindennapokban zajló evolúciós folyamatok jelentőségéről számolt be. Az erdei fák lényegesen nagyobb genetikai változatossággal rendelkeznek, mint más élőlénycsoportok. Ezt elősegíti, hogy párosodó képességük a szélbeporzás miatt rendkívül széleskörű, több nemzetségben (pl. tölgyeknél) jelentős a fajok közötti hibridizáció, és ezért – élettartamukhoz képest – aránylag gyors az alkalmazkodásuk. Ugyanakkor vizsgálataik alapján megállapítható, hogy a szélsőséges klimatikus helyzetben lévő populációk genetikai változatossága, így alkalmazkodóképessége is, beszűkült. Ez azt jelenti, hogy szaporítóanyaguk optimális termőhelyekre nem ajánlható; egyben segíteni kell az északi irányú migrációt, vagyis új, dél-kelet európai származásokat kell kipróbálni. Át kell gondolnunk a jelenlegi szaporítóanyag gazdálkodási előírásokat, illetve az erdőművelési eljárásokat.

Dr. Bartholy Judit (Eötvös Lóránd Tudományegyetem, TTK), a klímaváltozással kapcsolatos legfrissebb eredményekről számolt be. 2013 szeptemberében az IPCC által kiadott 5. számú helyzetértékelő jelentés az eddig ismert eredményeket erősítette meg, vagyis nem felelnek meg a valóságnak azok a hírek, hogy a melegedési trend leállt volna. A globális átlaghőmérséklet az elmúlt száz évben emelkedett, és a legmelegebb évtized a XXI. század első évtizede volt, amit az antropogén eredetű üvegházhatású gázok okoznak. A XXI. század végére a melegedés mértéke meg fogja haladni a két fokot. A jelentés kiemeli, hogy tovább nő a szélsőséges éghajlati események (pl. aszály, intenzív csapadékok) gyakorisága. A többlet energia nagy részét eddig az óceánok nyelték el, így ezek felső rétege is jelentősen melegedett. A klímaváltozás hatására az északi sarkvidék tengeri jégtakarójának kiterjedése csökkent, a déli sarkvidéké nőtt.

Dr. Bordács Sándor (NÉBIH Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag-felügyeleti Osztály) dr. Bach Istvánnal, Gabnai Ernővel és Pintér Beátával közös előadásában az erdészeti génmegőrzés és szaporítóanyag-gazdálkodás jelenlegi jogi és szervezeti alapjait ismertette, kiemelve az erdészeti genetikai erőforrások jelentőségét. Utóbbi témában a FAO egy globális helyzetértékelő jelentés kiadására készül. Sajnos a genetikai erőforrások nem szerepelnek sem az Erdőtörvényben, sem a Nemzeti Erdőprogramban, és nincs magyarországi hivatalos erdészeti genetikai erőforrás stratégia, ugyanakkor – az előre jelzett klímaváltozásra is tekintettel – a genetikai erőforrások figyelembevétele az erdőgazdálkodásban elengedhetetlen.

A gödöllői Szent István Egyetem kollektívája dr. Jolánkai Márton professzor előadásában (társszerzők: dr. Tarnawa Ákos, Horváth Csaba, Kis Judit, dr. Kassai Katalin) a környezeti tényezőknek, elsősorban a klímának a szántóföldi növénytermesztésre gyakorolt hatását mutatta be. Ismeretes, hogy a termésmennyiség nagyban függ az időjárási és talaj tényezőktől, illetve a megfelelő technológia megválasztásától. A jelenlegi ismeretek alapján már lehetőség van arra, hogy az egyes tényezők hatását függvény kapcsolatokkal jellemezzék és előre becsüljék, illetve ennek ismeretében a növény fajtát, illetve a termesztéstechnológiát megválasszák. A bemutatott módszer a közös agrár döntéstámogató rendszer kidolgozásában felhasználható lesz.

Az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársai dr. Führer Ernő, Jagodics Anikó, Csiha Imre, dr. Szabados Ildikó a klímának a fatermésre, ill. szervesanyag-képzésre gyakorolt hatását mutatták be. Vizsgálataik alapján szoros összefüggés van a fatermés és az erdészeti szárazsági index (FAI) között. A kedvezőbb FAI értékek magasabb fatermést eredményeznek. A bükkös klímában évente nagyobb mennyiségű (3,45 t C/ha) szén kötődik meg, mint a gyertyános-tölgyes (3,16 t C/ha), illetve a cseres-kocsánytalantölgyes (2,16 - 2,72 t C / ha) klímában. Ugyanakkor szárazabb klímában a föld alatti biomassza mennyisége arányaiban nagyobb, mint a nedvesebb területeken.

Dr. Rasztovics Ervin (társszerzők: dr. Berki Imre, dr. Mátyás Csaba - Nyugat-magyarországi Egyetem, és dr. Koen Kramer - Wageningen Egyetem, Hollandia) a szárazsági határon álló bükkösök egészségi állapotát elemezték. Modellezték a bükkösök előfordulását és egészségi állapotát befolyásoló tényezőket, illetve azok jövőbeni változását. Vizsgálataik alapján megállapítható, hogy a bükkösök egészségi állapota nem lineárisan romlik az időjárási tényezők hatására, hanem egy küszöbérték felett (65-ös módosított Ellenberg-aszályindex) drasztikus romlás, illetve pusztulás következik be.

Dr. Gálos Borbála (NymE), dr. Mátyás Csabával és dr. Daniela Jacobbal (Climate Service Center, Hamburg, Németország) közös előadásában az erdőtelepítésnek ill. a felszínborításnak a klímaváltozásra gyakorolt hatását mutatta be. Az előrejelzések szerint Magyarországon a nyári csapadék mennyisége 2071 és 2100 között kb. 24 %-kal lesz kevesebb, mint 1961 és 1990 között volt. A változás az ország déli, délnyugati részén lesz a legjelentősebb (30 %-os csökkenés) és az északkeleti részen a legkisebb (17 %-os csökkenés). Vizsgálták az erdőtelepítések csapadéknövelő hatásának jelentőségét. A potenciálisan lehetséges, tervezett erdőtelepítés hatása a csapadék csökkenés mértékét csak minimális mértékben fogja mérsékelni. Még ha az ország egész agrárterületét beerdősítenénk is, a modellek szerint még akkor is a csapadék csökkenés csak 18 %-ra „mérséklődne", azaz még egy drasztikus erdősítési program sem módosítaná jelentősen a klímaváltozás hatását.

Az elhangzott nemzetközi és hazai előadások felhívták a figyelmet arra, hogy komolyan kell venni a felkészülést a klímaváltozásra, mivel ez a hazai erdőállományok drasztikus és rövid idő alatt bekövetkező átalakulását eredményezheti. Ki kell dolgozni egy olyan felkészülési stratégiát, amely előre jelzi az egyes területeken és termőhelyeken bekövetkező változásokat, az ezekhez alkalmazkodó fafaj megválasztást, illetve erdőművelési eljárásokat. Az elmúlt évtizedekben Mátyás Csaba által megindított és jórészt az Erdőmérnöki Karon folyó kutatások eredménye igen nagy jelentőségű a hazai erdők jövője szempontjából. Az antropogén hatásokra bekövetkező, viszonylag gyors környezeti változások kiemelten érintik az erdőállományokat, mivel azok igen hosszú életciklusúak. Az eredmények azt mutatják, hogy a helyi felkészülés szorgalmazása mellett nem halasztható az erdészet és a természetvédelem rendeleti és törvényi szabályozásának részbeni újragondolása sem, mivel a várható hatások az erdőállományok összetételét, növedékét és egészségi állapotát nagyban befolyásolni fogják. Ez szükségessé teszi a jelenlegi fafaj- és természetvédelmi politika áttekintését, valamint az alkalmazott erdőművelési eljárások megújítását.

Bidló András

Dr. Borhidi Attila köszönti dr. Mátyás Csabát

AmiHangSzer

Augusztus utolsó hetében zajlott le a vendvidéki Orfaluban az Alkalmazott Művészeti Intézet elsőéves művészhallgatói számára szervezett közösségépítő és szakmai előkészítő tábor, az AmiHangSzer 2013.

Az immáron második alkalommal megrendezett tíz napos program során a résztvevő elsőéves építész, formatervező és grafikus hallgatók a tábort szervező felsőbbévesek által kiadott heti- illetve napi feladatokat oldották meg. Ezenkívül szakmai kirándulásokon vettek részt, hogy megismerjék az Őrség és a Vendvidék jellegzetes néprajzát. A tábor ötlete abból a célból fogant, hogy a leendő elsőéves művészhallgatók már az egyetemi évek megkezdése előtt találkozzanak egymással, valamint, hogy képet kapjanak az általuk választott szakmáról az azt képviselő néhány előadó munkásságának bemutatásán keresztül. Míg a tavalyi tábor során a hallgatóknak egy teljes heti munkát kellett megoldaniuk (a környezetükben fellelhető 3 különböző térstruktúra hangulatát - erdő, mező és folyómeder - kellett zenévé formálni), idén az elsőévesek számára kiadott heti feladat napi bontásban több kisebb egységből épült fel. A résztvevő 40 művészhallgatónak az általuk kiválasztott 1-1 négyzetméternyi terület és környezetének megfigyelését, szakmai szemmel történő elemzését és a terület jellemzőinek plasztikai formákká alakítását kellett elvégezniük. A felsőbbévesek a táborba meghívott szakmabeliek előadásain keresztül segítették a diákokat feladataik megoldásában. A meghívottak Kapy Jenő, a parametrikus tervezés nemzetközileg is jól ismert képviselője, Zobor László, a MOME docense, építészteoretikus, aki előadásában az általános motívumrendszerek művészetben történő megjelenését taglalta, valamint U. Nagy Gábor építész, az AMI intézetigazgatója voltak. A tábor zárónapján rögtönzött performansz keretében a hallgatók ismertették a hét során elkészült munkáikat, este pedig árnyjáték formájában prezentálták az Őrségben és a Vendvidéken megismerteket. Az érdeklődők a szakmai hét során elkészített munkákat az AMI Formatermében novemberben nyílt reprezentatív kiállításon tekinthették meg. A tábor illetve a kiállítás az AMI WorkShopron művészeti csoport hallgatóinak szervezésében valósult meg - a tábor főszervezői Nagy Kincső, Herkli Mátyás Barnabás, Kiss Dániel és Mangliár László voltak. Az AmiHangSzer 2013-at a Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara, valamint az Erdészeti és Faipari Képzést Támogató Közhasznú Alapítvány támogatta.

Herkli Mátyás Barnabás

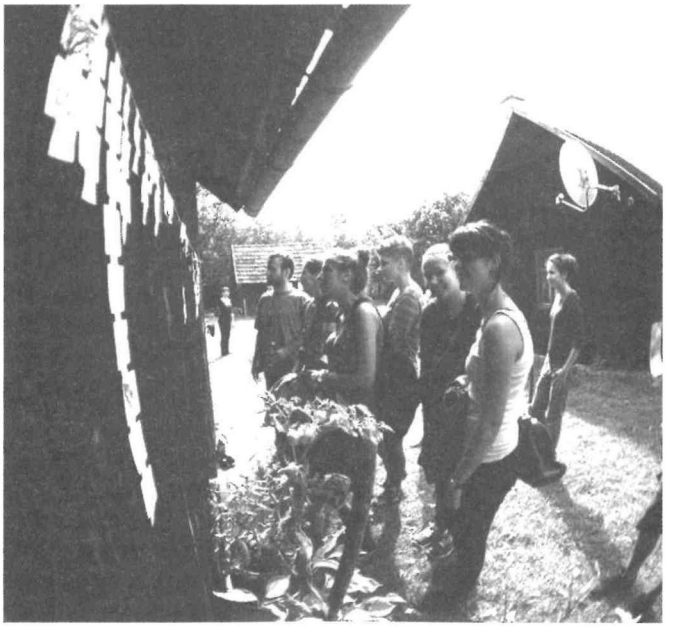

Üzbegisztánból Fehérvárra

Az EU által finanszírozott, karunk koordinálásával tavaly indított Tempus GE-UZ elnevezésű projekt fő célja a geoinformatikai mesterképzés elindítása négy üzbég egyetemen, ill. az ehhez szükséges laborok kialakítása és mérőeszközök beszerzése. A három éves munka egyik fő állomása a külföldi oktatók gyakorlati képzése. A képzés első hónapjában GEO-s kollégák oktatták azokat a kiválasztott üzbég tanárokat, akiket 2013. október közepétől egy hónapon át láttunk vendégül Karunkon. A tizenöt oktató bepillantást nyerhetett a nálunk folyó oktatásba, tanultak távérzékelést, fotogrammetriát, GNSS technológiát, térképészetet, geovizualizációt, projekt menedzsmentet. Ellátogattak a helyi földhivatalba, és érdekes előadásokat hallgattak a FÖMI-ben. A szakmai munka mellett jutott idejük kirándulni, megismerni városunkat, a környékünket és Budapestet. Az itt töltött pár hétről a csoport egyik tagja, Shukhrat Shokirov írt beszámolót, és levélben köszönte meg azt a sok értékes információt és emberi hozzáállást, amit tőlünk kaptak. Azt gondolom, mi hasonlóan szép emlékeket őrzünk a csoportról, mert nyitottságukkal, érdeklődésükkel, vidámságukkal megkönnyítették munkánkat.
Az üzbég beszámoló olvasható alább, angol nyelven:

Visit of Uzbek delegation to the University of West Hungary

Training course was organized within the project from 13 October till 12 of November in 2013. 10 Project Advisory Board participants and 15 teachers from Uzbek partner universities came to review current situation of the project and participate in the training course that consist of various fields of Geoinformatics.

The Project Advisory Board participants from Uzbekistan and other EU delegation from EU partner universities had one week meeting to review current situation of the project such as results, problems, standard which should meet the national and EU standards, curriculum, accreditation and module development.

Meanwhile, we are fifteen teachers from four partner universities had participated to training course which includes Geographical Information Systems, Remote Sensing, Project management, Laser scanning, Photogrammetry, GNSS technologies, Cartography and Geovisualization and Database Management. It was very interesting intensive course because we used modern technologies and methods which can be used to develop textbooks for master program and can be applied to Uzbek education system. Also we collected a lot of literature and materials that will be helpful to develop master program and teach expected master students. We have discussed about various topics and exchanged ideas related to teaching methods and skills with professors of the University of West Hungary and University of Salzburg. Moreover, I should include that we as a module developers of master program had a chance to meet professional teachers and discuss module content, take comments and recommendations. By their help we finalized chapter level descriptions and started to write textbooks.

We visited Land Office in Székesfehérvár which is responsible for land use and land cadastre of the Fejér county. Members of the office presented their work process and databases which uses advanced technologies to store, analyze, control and retrieve spatial data. Also, we were introduced with land use management using internet which is helpful for people easily to get data about specific land parcel through internet.

An another day of our visit we also visited Institute of Geodesy and Remote Sensing (FOMI) to get acquainted with work process

and modern technologies. FOMI folks presented the use of Laser Scanning, Remote Sensing and Photogrammetry at their office. There were lot of discussions, questions and questions from both sides. We also visited Photogrammetric labs and map archives which we had a chance to get knowledge about the evolution of mapping technologies of Hungary.

We are very glad to visit Hungary to get to know about Hungarian people and culture. We started to visit Székesfehérvár city which is one of the core and famous cities of Hungary. After that we went to explore beautiful Budapest city, which is famous with its history and wonderful buildings situated on a shore of Danube river. Our next trip included to visit Balaton Lake which is the largest in Central Europe and well-known with its foremost tourist destinations. In addition to this I have to include traditional Hungarian dishes and wines that we really liked. We really liked Hungarian people they are very kind and friendly. Finally I would like to thank all organizers of this course on a behalf of Uzbek delegation, especially I would like to thank to Prof. Béla Márkus, Dr. Andrea Podor, Szilvia Taupert and György Molnár who did their best for us to have knowledge and successful stay in Hungary. In addition, I would like to thank all teachers of University of West Hungary and Paris-Lodron University (Salzburg) who gave us a lot of knowledge and shared their professional experience.

Best wishes to all Hungarian people,
On a behalf of Uzbek Delegation,

Shukhrat Shokirov

Intézménylátogatások Ausztriában

December 3-án a Benedek Elek Pedagógiai Kar pedagógus képzésének két profiljához kapcsolódó szakmai programon vettek részt azon érdeklődő hallgatók, akik a szociálpedagógia valamint a gyermeknevelés egy-egy különleges színhelyét kívánták megtekinteni .

Immár hagyományt ápolva a Cenacolo mozgalom keretében működő súlyos drogfüggőségben szenvedő fiatalok gyógyító otthonában töltött el a csoport egy délelőttöt (Kleinfrauenheid), ahol az intézmény lelki vezetője és egy magyar - már tisztán élő, de a támogatást még igénylő - fiatalember vallott a megtéréséről, a gyógyulás nehéz, de sikeres és örömteli folyamatáról. A fiatalok munkája által és az adakozó emberek segítségével tartják fenn azt az otthont, amely évről évre szépül és gazdagodik. Örömmel fogadták az ajándékba vitt adventi koszorúnkat. Hallgatóink a bentlakók által készített szakrális tárgyakat vásárolhattak jótékonysági céllal. Lelkileg megújulva folytattuk utunkat a bécsi St. Nikolaus-Kindertagesheimstiftung szervezetén belül működő óvodába, ahol Brigitte Speerlich óvodavezető és Szökő Zsófia volt hallgatónk rendkívül kedves és vendégszerető fogadtatásban részesítette az 50 fős csoportot. Az óvodás gyermekekkel együtt énekeltük az ismert karácsonyi dalokat, és hallgatóink jó ötleteket kaphattak az adventi dekorációkhoz is. Néhány órára a bécsi belvárosi forgatagban a karácsonyi hangulatot élvezhettük.

A csoportot elkísérte Hartl Éva tanárnő, valamint Busa Ildikó és Koloszár Gyuláné óvodapedagógus kolléganők a Lewinszky Anna Óvodából. A HÖK anyagi támogatásával utazhattunk, szaktolmácsunk ezúttal is Babai Zsófia tanárnő volt.

Závoti Józsefné

Ősz a Pénzügyi és Számviteli Intézetben

A Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának Pénzügyi és Számviteli Intézete a Magyar Okleveles Adószakértők Egyesületével és a Leitner és Leitner Tax Adótanácsadó Kft. képviseletében Siklós Márta partner szakmai támogatásával 2013-ban 7. alkalommal rendezte meg konferenciáját. Az előadások az első napon két szekcióban zajlottak, ahol az „Öngondoskodás – Nyugdíj – Egészség" és az „Adóváltozások 2013-ban Magyarországon" témaköröké volt a főszerep.A második napon pedig az agresszív adótervezésbe, a kreatív számvitelbe és az agresszív adóbeszedésbe nyert bepillantást a hallgatóság.

A szakmai tanácskozást Fábián Attila, a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának dékánja és Vágyi Ferenc Róbert a Pénzügyi és Számviteli Intézet igazgatója, a MOKLASZ alelnöke nyitotta meg.

Az első napon két szekcióban zajlottak az előadások, ahol az „Öngondoskodás – Nyugdíj – Egészség" és az „Adóváltozások 2013-ban Magyarországon" témaköröké volt a főszerep.

A második napon pedig az „Agresszív adótervezés – Kreatív számvitel – Agresszív adóbeszedés" témakörébe nyert bepillantást a hallgatóság.

A konferencia előadói idén is hazánk legnevesebb pénzügyi – adózási – számviteli szakértői közül kerültek ki. Megtisztelte részvételével az eseményt:Dr. Horváth Margitaz ÁSZ felügyeleti vezetője; dr. Tálné dr. Molnár Erika, a Kúria Közigazgatási – Munkaügyi Kollégiumának kollégiumvezető-helyettese; Pandurics Anett, a Posta Biztosító elnök-vezérigazgatója; Prof. Emerita Botos Katalin, a SZTE GTK egyetemi tanára; Bartók János, a MetLife elnök-vezérigazgatója; Hegedűs Mihály, a MKVK Ellenőrzési Bizottságának elnöke; Kolta Ádám, a MOKLASZ alelnöke; Nobilis Benedek, a NGM Adópolitikai és Nemzetközi Adózási Főosztályának főosztályvezetője; Freisleben Enikő, a NAV Központi Hivatala Ellenőrzési Főosztályának szakreferense; Zara László, az Adótanácsadók Egyesületének elnöke.

Konferenciánkról a résztvevőktől pozitív visszajelzéseket kaptunk, ismét egy színvonalas, jó hangulatú szakmai rendezvényt sikerült tartanunk.

Azonban néhány szóban tekintsünk a jövőbe. 2014 tavaszán Intézetünk ismét tanulmányutat szervez Frankfurtba, ahol meglátogatjuk az Európai Központi Bankot és a méltán híres

Frankfurti Tőzsdét. Az almabor hazájában a városnézés után megismerkedünk eme finom nedűvel is. Meglátogatjuk továbbá a meseszép Bamberg városát, ahol nemcsak a történelmi látnivalókat (kastélyok, várak), hanem az egyetemet is megtekinthetjük. Ott pedig a füstös sör vár ránk esti unaloműzőnek.

Konferenciánk fő támogatója és partnere idén a Leitner és Leitner Tax Adótanácsadó Kft. volt, amely külön tanulmánnyal készült az eseményre. A tanulmány megvizsgálta az átalakulóban levő magyar adórendszert és az ehhez kapcsolódó nemzetközi tendenciákat is.

Az elmúlt években hazánkban minden szempontból jellemző volt a szabályozási környezet gyors változása. Igaz ez az adózás területére is, ahol a különadók erőteljes térnyerése volt tapasztalható. A költségvetés számára a legtöbb bevétel az ÁFA, SZJA és TAO bevételekből származik, azonban napjainkban a különadókból származó bevételek már a társasági adóval hasonló mértéket érnek el. Magyarországon mind számukat, mind mértéküket tekintve bővültek a különadók, jelenleg 12 féle adónem tartozik ebbe a kategóriába.

A különadók célja, hogy ne a fogyasztókat, a lakosságot terheljék, ezért bizonyos szektorokra vonatkoznak. A tanulmányból azonban kiderül, hogy ezeket az adónemeket a szolgáltatók áraikba építve átterhelik fogyasztóikra, illetve az adott szektoron belül a beruházási kedvet is csökkentik.

A tanulmány végső konklúziójaként megfogalmazták, hogy a felgyorsult jogszabályalkotási folyamat és a számos új különadó hatására kialakult bizonytalan gazdasági helyzetet csupán a jogalkotási folyamat lassítása által lehetne vonzóbbá tenni a vállalkozások számára.

Vajay Julianna

ÉGRE NÉZŐ SZEMEK

A Kövesligethy Radó Csillagvizsgáló és Planetárium

„A tudós nem azért vizsgálja a természetet, mert az hasznos, azért kutatja, mert örömét leli benne, és azért leli benne örömét, mert gyönyörű. Ha a természet nem volna csodálatos, nem is volna érdemes megismerni, és ha a természetet nem volna érdemes megismerni, akkor nem volna érdemes élni sem."
Henri Poincaré (1854-1912)

A növekvő Hold sarlója a csillagvizsgáló főműszerével fényképezve
(foto: Mitre Zoltán)

Akit valaha is megérintett a csillagos égbolt fenséges szépsége, az újra és újra csodálni akarja. Előbb csak maga bámulja, majd később másokat is hív maga köré, hogy vele gyönyörködjenek.

Már gyermekként megragadott a csillagokkal telehintett éjszakai égbolt, s ez egész későbbi életemet, pályaválasztásomat meghatározta. Ez akkor történt, amikor az Apollo 11 1969 nyarán először vitt embert a Holdra, s én kiskamasz fiúként távcsövet fabrikáltam magamnak. Egy kartoncsőbe csavart szemüveglencséből és diavetítőm lencséjéből összeállított kis teleszkóp felfedte a Hold kráterekkel barázdált felszínét, s négy aprócska kis holdacskát mutatott a Jupiter körül keringve.

Az én történetem és a csillagászathoz fűződő rajongó érdeklődésem itt kezdődött. Ezután középiskola, tudományegyetem matematika-fizika szakon, 3 év tanítás egy gimnáziumban, majd 1983 őszétől a felsőoktatásban, ám a csillagászat szeretete és művelése mindvégig elkísért. Több csillagászati távcsövet is építettem az évek során, s bekalandoztam velük az égbolt minden tőlünk megfigyelhető részét.

De én ennél sokkal többet akartam, megmutatni másoknak is mindezt. 1993-ban, az akkori Természettudományi Intézet egyik értekezletén vetettem fel, hogy hasonlóan más felsőoktatási intézményekhez, nálunk is létre kellene hozni egy kis oktató és bemutató csillagvizsgálót. A fő cél az volt, hogy az érdeklődő fizika, földrajz és matematika szakos hallgatók megismerkedhessenek az égbolt látnivalóival, közvetlen észlelési tapasztalatokat szerezzenek, és átéljék Galileo Galilei (1564-1642) első távcsöves élményét.

A csillagvizsgáló

Pályázati forrásból többszöri nekirugaszkodással sikerült beszerezni egy kiváló minőségű légréses akromátot az USA-ból, Európában megfelelő minőséget korábban csak a ZEISS-művek állított elő, de ekkor már ilyet nem gyártottak. Megvolt hát a gomb, ehhez kellett a kabát. Néhány év alatt sikerült megteremteni az anyagi feltételeket összefogással, s 2004 nyarán felépült a kar épületének tetején a kis oktató csillagvizsgáló, amelyet ünnepélyes körülmények között 2004. október 15-én avattunk fel.

A csillagvizsgáló főműszere egy D=152 mm=6" átmérőjű és f=2378 mm fókusztávolságú D&G refraktor, Fornax 50 ekvatoriális mechanikán, Koordinátor 2000 vezérléssel. A műszert egy 100/1000-es vezető és egy 50/350-es kereső távcső egészíti ki. A távcső egy 3,6 m átmérőjű félgömb kupolában nyert elhelyezést, amely a kezelő személyzeten kívül egyszerre 10 látogatót fogadhat. A csillagvizsgáló műszerét magyar optikus és mérnök szakemberek tervezték

a 152/2378-as D&G akromatikus refraktor (foto: Czika László)

Kövesligethy Radó

A Kövesligethy Radó Oktató Csillagvizsgáló az NymE SEK Természettudományi Kara épületének tetején

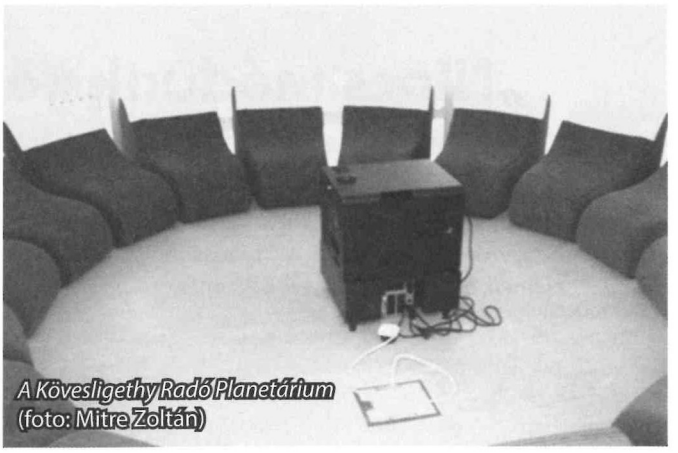
A Kövesligethy Radó Planetárium (foto: Mitre Zoltán)

és építették. Az optikai tubus Rózsa Ferenc (Vác), az ekvatoriális mechanika és a távcső oszlopa Sári Pál (Pécel), a kupola és tartozékai Kereszty Zsolt (Győrújbarát) szép és áldozatos munkája. A teljes beruházás 2004-es árakon mintegy 10 millió forintot tett ki.

A csillagvizsgálót Kövesligethy Radó (1862-1934) kiváló csillagász, geofizikus és szeizmológus tudósunkról neveztük el, aki számos Vas megyei kötődéssel rendelkezett. Eötvös Loránd (1848-1919) munkatársaként vett részt 1891 nyarán a Celldömölk melletti Ság-hegyen végzett mérésekben, ahol először próbálták ki terepi körülmények között a később világhírűvé vált torziós ingát. A mérések tényeleges elvégzője a jegyzőkönyvek tanúsága szerint Kövesligethy Radó volt. Kövesligethy számos látogatást tett a Szombathely mellett fekvő Herény községben is, ahol Gothard Jenő (1857-1909) és öccse, Gothard Sándor (1859-1939) földbirtokosok magáncsillagvizsgálója működött. Sok segítséget nyújtott a testvérpár kutatói munkájához. A gépészmérnök végzettségű Gothard Jenő jelentős eredményeket ért el a spektroszkópia és az asztrofotográfia terén.

Kövesligethy Radó Argentínában élő vegyészmérnök unokája, Monostoryné Kövesligethy Ildikó asszony pedig értesülve arról, hogy csillagvizsgálónk névadója szeretve tisztelt nagyapja, csillagvizsgálónknak ajándékozta a család hagyatékában őrzött, s Kövesligethy Radónak adományozott Lóczy Lajos emlékérmet, amely az egyetlen ma meglevő ismert példánya e jeles kitüntetésnek.

Csillagvizsgálónk az észlelés, bemutatás és tudományos kutatás mellett hetente rendszeresen látogatható hallgatóink, de bármely érdeklődő számára is. Minden jelesebb csillagászati jelenséget (pl. fogyatkozásokat, üstökösöket) megfigyelünk, s bemutatunk az érdeklődő nagyközönség számára is, vonzóvá igyekezvén tenni ezzel is a fiatalok számára egyetemünket, s természettudományos képzéseinket.

A planetárium

A közelmúltban lezárunk TIOP 1.3.1. „A Zöld Egyetem infrastrukturális feltételeinek megteremtése az NymE-n" c. pályázat lehetőséget kínált arra, hogy kibővítsük és fejlesszük csillagvizsgálónkat. Az észlelést és bemutatásokat könnyebbé tevő okulár revolver fej beszerzésén kívül sikerült megrendelni egy Coronado Hα 60/600 és egy CaK 40/400 Nap-megfigyelésre alkalmas teleszkópot is.

Ugyanezen pályázatból a Természettudományi Kar épületének egyik földszinti szemináriumi termében kialakítottunk egy 4,5 m belső átmérőjű félgömb kupolát 15 speciális ülőhellyel, s ezzel előkészítettük a helyet egy oktató planetáriumi berendezés beszerzésére. 2012 kora őszén megérkezett és be is üzemeltük a „Digitarium delta 2" típusú planetáriumi vetítő berendezést, amely a klasszikus analóg planetárium valamennyi szolgáltatása mellett képes még a teljes félgömb kupola felületére ún. fulldome filmeket is vetíteni.

A több mint 10 milliós beruházással megvalósult planetárium ünnepélyes felavatására a többi új TTK-s laborral együtt 2012. november 7-én került sor. A műszerrel a csillagászat és a csillagászati földrajz oktatásán kívül lehetőséget kínálunk a környék általános és középiskolái számára is, hogy érdeklődő tanulmányi csoportjaik megismerkedhessenek a csillagászat legfontosabb összefüggéseivel, s látványos formában érthessék meg az Univerzum működését.

A planetárium szerencsésen egészíti ki csillagvizsgálónk működését, s a kettő együtt hatékonyan szolgálja a természettudományos oktatás és a közművelődés ügyét.

1970-ben találkoztam először a csillagászat élő legendájával, a több üstököst és számos kisbolygót felfedező Dr. Kulin György csillagásszal, az Uránia Csillagvizsgáló igazgatójával, számos csillagászati témájú szakkönyv írójával. Több távcsövem főtükrét is ő csiszolta, s így szó szerint a tőle kapott „ablakon" keresztül ismerhettem meg a csillagos égbolt szépségeit. Amikor gondosan csomagolt dobozkájában az optikákat átvettem, útravalóul még egy tanácsot adott: „... aztán amit a távcsövedben látsz, azt másoknak is mutasd meg, kiskomám! ..."

Azt hiszem, hogy sikerült az akkor Gyurka bácsinak tett ígéretemet betartani.

Dr. habil. Péntek Kálmán

Lóczy Lajos emlékérem

„Nincs módunk középszerűnek lenni"

- Minősített Könyvtár Szombathelyen -

Minősített Könyvtár címet kapott a Magyar Kultúra Napján az NYME Savaria Egyetemi Központ Könyvtár és Levéltára a minőségfejlesztésben és a minőségirányítás módszereinek alkalmazásában kiemelkedő teljesítményéért. A címet öt évig használhatja.

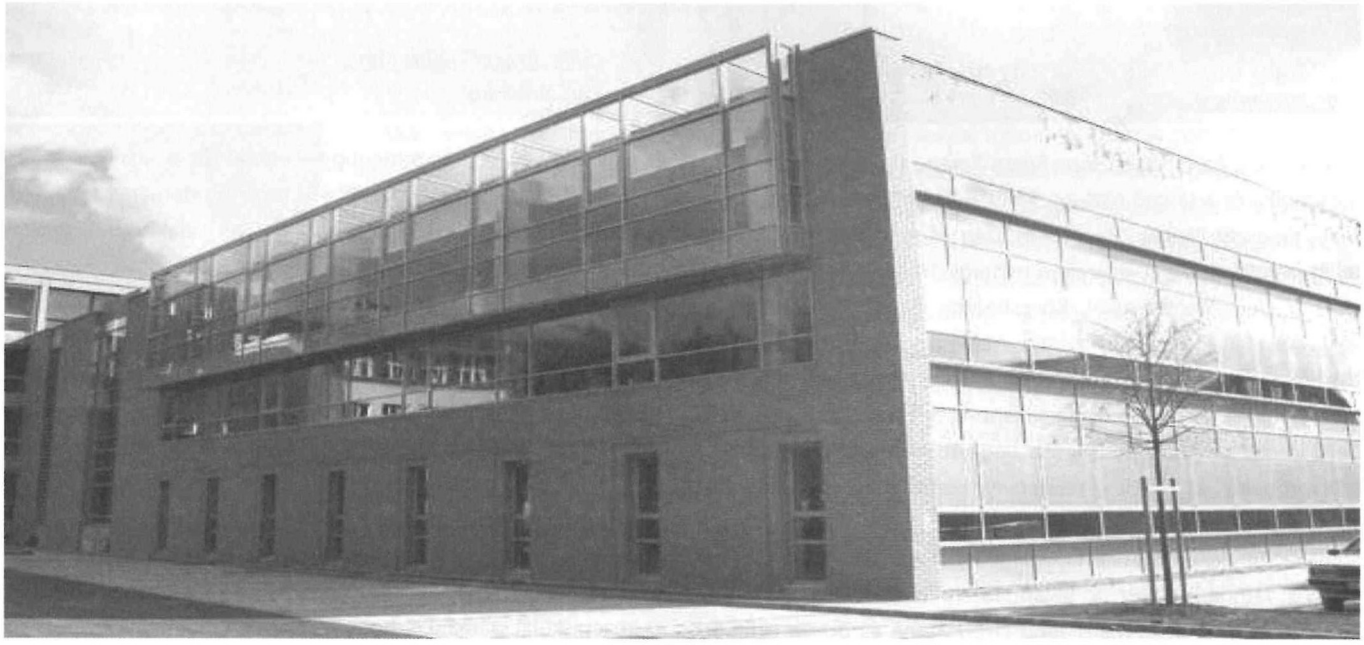

2014. január 22-én, a Nemzeti Színházban nagyszabású gálaműsor keretében adták át a Magyar Kultúra Napjához kapcsolódó kitüntetéseket, és az idén harmadik alkalommal a pályázó könyvtárak számára a Minősített Könyvtár cím viselésére jogosító díszokleveleket, amely cím használatára a kitüntetett könyvtár 5 évig jogosult. A pályázat benyújtásának feltétele a Könyvtárak Közös Értékelési Keretrendszere által meghatározott önértékelés és a kapcsolódó dokumentumok voltak, amelyek bizonyították a könyvtári minőségfejlesztésben és a minőségirányítás módszereinek alkalmazásában kiemelkedő teljesítmény nyújtását.

Az NymE SEK Könyvtára mindenkor törekedett arra, hogy szakmai munkáját magas fokon, minőségben, más könyvtáraknak is mintaként szolgálva tegye. Ehhez keresett és kapott forrásokat is. Első alkalommal 2003-ban a felsőoktatási államtitkár nyújtott 30 milliós támogatást a fejlesztésekhez, majd 2006-ban átadták a Forrásközpontot, benne a XXI. századi könyvtárral.

Az új könyvtár a hagyományos és digitális szolgáltatások mellett a használók számára elektronikus tanulási környezetet biztosít, és közösségi térként is szolgál. A Vas Megyei Pedagógiai Intézet és az Európai Dokumentációs Központ szolgáltatásaival kibővülve nyitott a város, a megye, a régió használói felé. Mindezek eredményeként a könyvtár 2007-ben elnyerte a kitüntető „Év könyvtára" címet.

Az elmúlt időszakban a könyvtárosok felkészültségével két TÁMOP pályázat sikeres megírására és megvalósítására került sor, kiterjesztve az egyetemi könyvtári hálózat egészére, és széleskörű együttműködést megvalósítva a közoktatás intézményeivel. A szakmai tudás bővítésével számos jelentős, tanulást támogató fejlesztés valósult meg, amelyek közül kiemelkedő a szolgáltatások okos-telefonokra történő harmonizálása, a Tudástár tartalommal történő megtöltése, a Videotórium és iTurns oktatásba való bekapcsolása, ezzel az oktatás módszertana paradigmaváltásának támogatása. A könyvtárosok önképzésükkel, szakmai tudásuk folyamatos fejlesztésével más egyetemi pályázatokban is aktív részt vállalnak.

Hogy lehetett elérni mindezen eredményeket? A könyvtár vezetőjének szakmai felkészültségével (Szinnyei József díjas lett 2008-ban), a közös stratégia-alkotással, a munkatársaknak a kitűzött célokhoz történő megnyerésével, közösséggé formálásával, a jó munkahelyi légkör megteremtésével, a folyamatok, a szolgáltatások fejlesztésével, és az eredmények disszeminációjával, a Minősített Könyvtár cím pályázati mottója gondolatiságával való együttéléssel.

Az elnyert cím egyaránt kötelez a munkánk, az oktatás, a szakmai felkészültségünk és a minőségünk fejlesztésére, hogy 5 év múlva újra sikerrel mérettethessük meg könyvtárunkat.

Barki Katalin könyvtárigazgató

Tanulástámogatás másképp

- az NYME Savaria Egyetemi Központ Könyvtár és Levéltár tanulástámogató szolgáltatásai -

A Közgyűjteményi Bizottság Ülésén, 2013. november 13-án elhangzott előadás a digitális könyvtári szolgáltatások közül emelt ki pár példát, amelyekkel a könyvtár a felsőoktatási intézmény oktatási munkáját támogatja. A könyvtár szűk fejlesztési lehetőségei és a humánerőforrás korlátai miatt igyekszik minden lehetőséget megragadni az interneten elérhető ingyenes, nyílt forráskódú szoftverek és hardveres szolgáltatások felhasználásával. A könyvtári weblap is az ingyenes Drupal (CMS) rendszerre épül, amely rugalmasságát kihasználva (egy mobil modul telepítésével) a ma már alapvető igényként elvárt „okostelefonos" megjelenítést is tudja kezelni. A könyvtár Aleph katalógusa is elérhető a kisképernyős készülékeken.

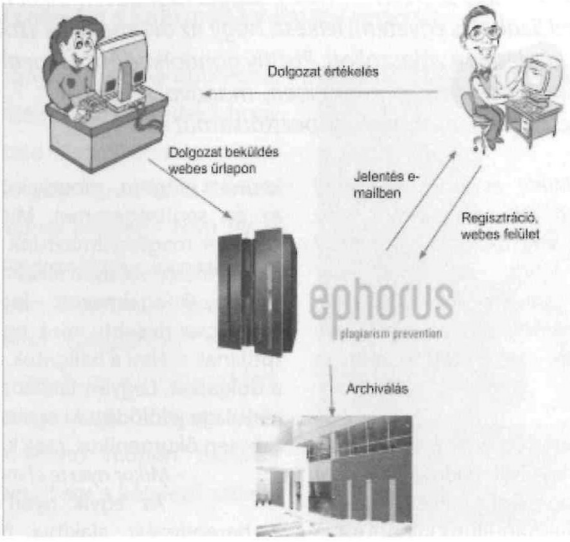

Több TÁMOP pályázati fejlesztés keretében valósult meg az Egyetemi Tudástár (http://tudastar.nyme.hu) a digitális dokumentumok tárolására, teljes szövegű visszakeresésére. Ennek elsőként feltöltött adatbázisa a diplomamunkákat (szakdolgozatokat) tartalmazza. A keretrendszer a rekordokhoz kapcsolja a digitálisan gyűjtött dolgozatok és mellékleteik PDF formátumú fájljait, és a megjelenítés során a digitális dokumentumvédelmet (DRM) használva érvényesíti a szerzői jogok betartását. A megnyitott dokumentumok csak helyben használhatók, nem nyomtathatók, másolhatók.

A Tudástár célja az egyetemen digitális formában felhalmozódó tudás gyűjtése és hozzáférési jogok szerinti szolgáltatása. Szöveges és képi formátumok mellett támogatja a videó és hangdokumentumok kezelését is. Az egyetemi tagkönyvtári rendszer könyvtári katalógusainak közös lekérdező felületet biztosít. Itt kapott helyett az egyetemi tagkönyvtári hálózat közös könyvtári portálja, egy helyen szolgáltatva a közös könyvtári információkat.

Az adatbázis alkalmas az oktatói tananyagok szolgáltatására, az egyetemi kiadványok tárolására, teljes szövegű visszakeresésére. Az egyetemi képzés minőségének javítását, a hivatkozási és idézési szabályok megtanulását támogatja, ösztönzi az Ephorus Ltd. cég plágiumkereső szolgáltatása. A hallgatók által írt dolgozatokról az oktatók plágiumkeresési jelentést kapnak, amely tartalmazza több mint 1 millió weblap és a korábbi dolgozatok összehasonlító vizsgálatának eredményét. A szolgáltatás már elérhető az oktatók részére, akik egy webes regisztráció után azonnal igénybe vehetik azt. Az oktatók által kiadott kódok segítségével a hallgatói feltöltő űrlapon keresztül a dolgozat elküldhető az oktató részére. A keresési jelentést - beállításoktól függően - e-mailben is megkapja az oktató. A tanulási szokások változásai és a technikai fejlődés eredményeképp új szolgáltatást vezetett be az egyetem. Podcast csomagok (kamera, állvány, hangosítás) segítségével egyszerűvé vált az előadások, rendezvények, ünnepségek videofelvétele. A könyvtár vállalja a csomagok kölcsönzését, a felvételek elkészítésének megszervezését és a videók feldolgozását, megosztását. A http://videotorium.hu felsőoktatási portálon a SEK könyvtárának saját csatornájában már több mint 400 felvétel áll a felhasználók rendelkezésére. Előadások, oktatóvideók mellett rendezvények, intézménytörténeti filmek, hallgatók alkotásai, stb. nézhetők meg online, nyilvánosan vagy az oktatók által kért hozzáférési szabályok szerint. A rendszer előnye, hogy az eredeti felvételekhez könnyedén illeszthetők PPT-k, feliratok, szinkron változatok, egyéb dokumentumok, amelyek szemléletesebbé, érthetőbbé teszik a felvételeket. Statisztikáink szerint a legnézettebb felvételek a sport témájú oktatóvideók, amelyek ezres nagyságrendű nézettséggel rendelkeznek.

Hasonló lehetőség a http://podcast.nyme.hu címen elérhető videoportál szolgáltatás, amely a felvételekhez teljes nyilvánosságot és letölthetőséget biztosít. A Drupal adta lehetőségeket kihasználva hoztuk létre az intézményi Média megjelenések adatbázisát, amelyben jól visszakereshetők az intézményünkről szóló sajtóhírek. Sokféle szempont szerint kereshetők vissza a hírek pl. SEK, kari bontás, könyvtári, cikkben szereplő személyek, stb.

A működő szolgáltatások az egyetemi könyvtári hálózat tagkönyvtárai számára is elérhetők, és alkalmazhatók a tanulás támogatására.

Csuk Csaba szakinformatikus

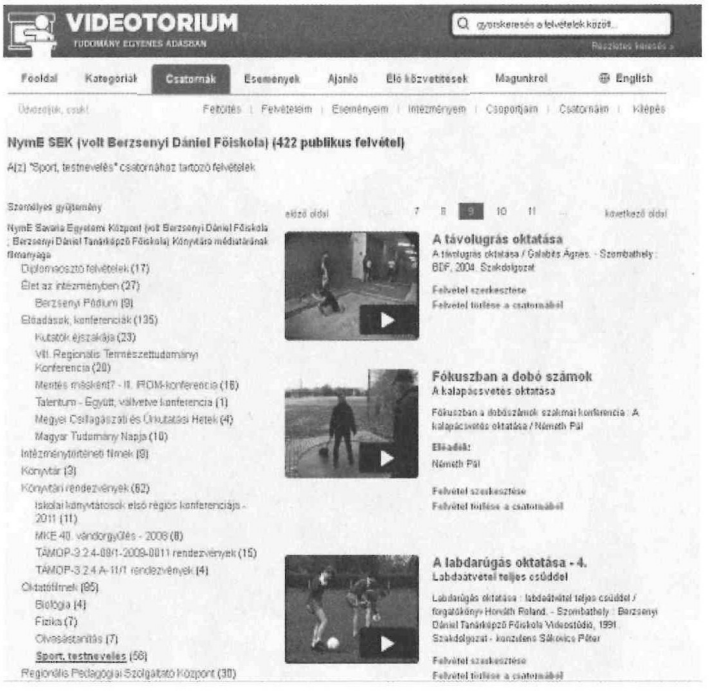

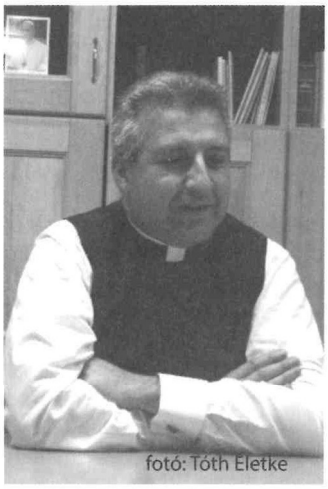
fotó: Tóth Eletke

ÖKUMENIKUS SZOBA

fotó: Hipságh Gyöngyi

Hihetetlen nagy szeretettel, vidámsággal fogadott minket hivatalában Henczel Szabolcs egyetemi lelkész, hogy az ökumenikus szoba kapcsán feltett kérdésekre válaszoljon. Pozitív gondolkodása és meglepő tájékozottsága a napjaink történéseiben, magával ragadott - nemcsak engem, hanem csoporttársamat is.

- Mikor és kinek a fejéből pattant ki az ötlet, hogy legyen egy ökumenikus szoba?

- Maga az ötlet már megfogalmazódott korábban, de etikai kódex néven, 2009-ben, amikor a Közgazdaságtudományi Kar vezetői: a dékán úr illetve a hivatalvezető úr kezdeményezte, én pedig természetesen támogattam.

- Mi volt ez az etika kódex?

- Az etikai kódex a hallgatókért jött volna létre, őket segítette volna abban, hogy ne csak kívülről éljenek egyfajta látszat-életet, hanem belülről próbálják meg élni a valódi életüket, ami aztán kifelé is sugárzik. Hiszen, hogy megtanuljunk kilépni önző önmagunkból és saját korlátaink közül, megfelelő kapcsolatot tudjunk teremteni másokkal, ahhoz egy olyan olajozottan működő kontaktushajlamra van szükség ember és ember között, ahol nem csak az anyagi, politikai érdekek vagy másfajta elvárások vezérelnek minket. Persze különböző élvezeti szerek - mint például a drog vagy az alkohol - se tartson össze barátokat, inkább valami értelmes és igaz értéket képviselő dolog legyen a kapocs, mint például amik a Selmeci hagyományok mélyén is megtalálhatók. Ezeknek se csak a felszínét lássuk, hanem a belső lényegét. Hiszen csak belülről lehet megélni a Selmeci hagyományok által is képviselt nemes tartalmakat.

- Aztán ebből a kódexből hogyan lett ökumenikus szoba?

- Sajnos az etikai kódex az évek során feledésbe merült, egészen addig, amíg az új dékán, Dr. Fábián Attila meg nem keresett engem, mondván: szeretné tovább vinni ezt a vonalat az én segítségemmel. Mielőtt azonban bármi nemű új etikai kódexet megfogalmaztunk volna, a dékán úr szeretett volna egy elmélyülésre valóban alkalmas helyet találni a karon belül. Ez a hely - ahogy ő fogalmazott - legyen a profántól egy kicsit elkülönülő, tehát csendesebb mint egy tanterem. Továbbá kicsit magukba tudjanak szállni a hallgatók, ha oda belépnek, és tudják átgondolni a dolgaikat. Legyen találkozási pont Isten és önmagunk között. És végül így jelölődött ki egy szoba a karon, ami még ugyan nem volt teljesen ökumenikus, csak katolikus.

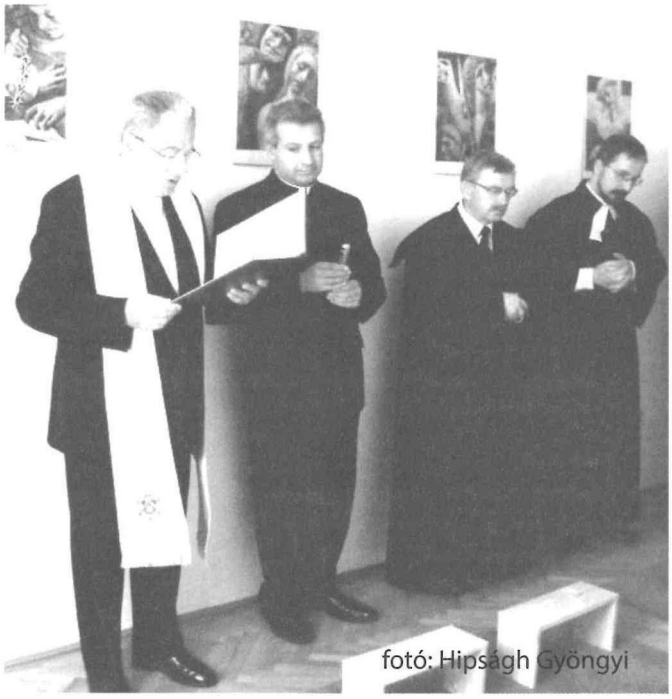
fotó: Hipságh Gyöngyi

- Mikor nyerte el mai, végleges formáját?

- Az egyik nyári vakáció idején valósult meg, majd a berendezést alakítva fogalmazódott meg bennünk, hogy ökumenikussá tesszük, hogy nyugodt szívvel látogathassák más felekezetű emberek is. Mivel minden keresztény felekezetnek közös nevezője a kereszt, ezért egy taizé-i keresztet helyeztünk el a szoba középpontjában, mivel úgy gondoltuk, ez közelebb áll a fiatalokhoz, és kifejezőbb, jobban meg tudja érinteni az emberek lelkét, gondolatait. A szobát - Gabnai Sándor evangélikus esperes úr és dr. Vladár Gábor református tiszteletes úr jelenlétében dr. Pápai Lajos megyés püspök úr szentelte fel e tanév kezdetén. Tulajdonképpen innentől beszélhetünk valóban ökumenikus szobáról.

- Engem már igazán furdal a kíváncsiság, hogyan is nézhet ki belülről maga a helység?

- Nem akartuk túlzsúfolttá tenni, így zsámolyokat helyeztünk el, hogy a térdelő vagy ülő testtartás jobban elősegítse az elmélkedést, és így találkozzon az Ég a Földdel. Kár, hogy kevés időm van a karon tartózkodni, pedig jó lenne más felekezetű emberekkel is beszélgetni. De annyit mondhatok, hogy eddig én csak pozitív visszajelzéseket kaptam.

- Terveznek a közeljövőben miséket vagy egyéb programokat?

- Sajnos még nem, mert nagyon sok elfoglaltságom van, pedig lelkész vagyok – nevet-, de szeretnék fogadóórát tartani ott, illetve minden ilyen jellegű ötletet szívesen várok.

- Ön mit gondol erről a szobáról és ezzel kapcsolatban mit üzenne a fiataloknak, az olvasóknak?

- Véleményem szerint nagyon jó dolog, mert ebben a rohanó világban szükség van olyan helyre, ahol az emberek önmagukba nézhetnek és elmélkedhetnek, ami megállásra kényszerít, hogy szívjunk magunkba egy kis friss levegőt! Ez a friss levegő Krisztus, Isten dús oxigénje, amelyet ha az ember a lelkébe *szív, akkor olyan új perspektíva* tárul fel előtte, amely jóval tágabb, mint egy szoba. A szobának falai és határai vannak, a szívnek nincsenek határai, és azt a keresztet, ami a szobában található, nekünk kell kivinni a szívünkben *úgy, hogy engedjük Krisztust* vele kijönni az egyetem falain kívülre is, és pontosan ezzel a tanúságtétellel és hozzáállással, szeretettel, ami a fiatalokban - tehát bennetek - van, kell hirdetni, hogy ma is jó jónak lenni. Merjenek, merjetek önmagatok lenni!

Géró Nikoletta

NAGY ÉRDEKLŐDÉS MELLETT:
SZÉP MAGYAR BESZÉD

A Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék idén 2013. november 20-án 13 órától rendezte meg a Benedek Elek Pedagógiai Kar hallgatói számára a Szép magyar beszéd versenyt.

Dr. Molnár Csilla egyetemi docens megnyitójában hangsúlyozta, hogy ezzel a versennyel a felsőoktatási intézmények szándéka, hogy ösztönözzék a résztvevőket a kifejező beszéd iránti elkötelezettségre. A szó, a beszéd ereje kapcsán idézte Gergely Ágnes költő szavait: *"mondd, gyere, diktáld, én megadom: adom magam./ Nem fér el közöttünk se tér, se idő, se más,/ örökre miénk az időtlen idomulás."*

A rendezvény iránti élénk érdeklődést mutatta, hogy a 19 versenyző szereplését nagy létszámú hallgatóság követte figyelemmel. A versenyzők feladata az volt, hogy a 20-21. századi magyar publicisztikai, esszéirodalomból vagy szépprózából szabadon választott szövegüket értő-értető módon mutassa be. Majd a verseny második részében került sor a kötelező szöveg meghangosítására.

Ebben az évben a kötelező szöveg Podmaniczky Szilárd: Mosatás című elbeszélésének egy részlete volt.

A produkciókat három tagú zsűri véleményezte: Dr. Molnár Csilla egyetemi docens, Ivanicsné Szekeres Kriszta címzetes főiskolai docens, műsorvezető és Frang Gizella újságíró, óraadó oktató.

Értékelésük alapján az első három helyezést a következő hallgatók kapták:

fotó: Virágh Natália

I. helyezett: Molnár Ibolya

II. helyezett: Nagyová Alexandra

III. helyezett: Egyed Rita

Mindhárman II. évfolyam óvodapedagógus szakos hallgatók. A díjazottak oklevélben és könyvjutalomban részesültek.

A Benedek Elek Pedagógiai Kart a 2014 tavaszán megrendezett országos Kazinczy-versenyen Molnár Ibolya fogja képviselni.

dr. Molnár Csilla

A Legnagyobb Magyar szellemében:
Lovasképzési Központ Nagycenken

A Központ tevékenysége átfogja a lóval kapcsolatos tudományok fejlesztését, a felső- és középfokú képzés kiszolgálását, az eddigi eredmények bemutatását, hasznosítását, kiemelten az MTA Tudomány Napja évenkénti megszervezését.

A ló sokolodalúságát szemlélteti a nagycenki Széchenyi István akadémiai rendezvényeken, mint a gazdálkodás, génmegőrzés, a háborúk és a versenysport eszközét, hagyományainak ápolását, országosan és a kistérségben, a vidékfejlesztés kiteljesítésével.

A nagyközönségnek rendezvények keretében mutatja be értékeit, tevékenységét.

A Központban múzeum és állandó kiállítás várja az érdeklődőket.

9485 Nagycenk, Kiscenki u. 3.

Tel: 99/518-238

VITÉZ HÁBEL GYÖRGY: A MŰEGYETEM SOPRONI DIÁKJA A HÁBORÚ ÉVEIBEN 15. RÉSZ

A visszaemlékezés írója a sors által kényszerítve vetette alá magát a katonai szolgálatnak, nem várva meg a csendőri bekísérést. Bakaruhában hallotta az orosz betörés hírét, és Nyugat felé vette zászlóaljával az irányt. A részletekről vall vitéz Hábel György vasdiplomás erdőmérnök, felidézve saját és bajtársai sorsát.

Amikor 1945 április közepén Ausztriában, Sankt Pöltennél kiértünk az Alpok hegyes völgyeiből, elénk tárult a Duna. Ismerősként köszöntöttük. A Duna jobb partja mentén vonultunk egyre nyugatabbra. Igyekeztünk a főútvonalat – mellékutakon haladva – elkerülni, nehogy a visszavonuló német csapatokkal találkozzunk. A Duna látványa nagy hatással volt ránk. Nosztalgiáztunk, legalábbis az általam ismert bajtársakkal. Eszembe jutott Petőfi szép verse a szülői otthonról, és elkezdtem dúdolni. Jóska és Lajos bajtársaim velem együtt dúdolták. A bajtársak többsége nem volt irodalmilag „képzett", ők nem énekeltek velünk együtt. Amikor rákezdtem, kibuggyant a könny a szememből, s arra gondoltam, meglátom-e még valaha a hazámat. Énekeltük a szép és ide illő verset:

Kis lak áll a nagy Duna mentében,
Ó, mi drága e lakocska nékem.
Könnyben úszik két szemem pillája,
Valahányszor gondolok reája.
Bár maradtam volna benne végig,
De az embert vágyai vezérlik,
S vágyaimnak sólyomszárnya támadt,
Odahagytam őslakom, s anyámat!...

Jóska csatos palackja üres volt. Írtunk levelet haza, a szülőknek, bár tudtuk, hogy ezt aligha kézbesítik nekik, de az érzelmeinknek ez jól esett. A címzés mindhármunk családjának szólt, megüzentük, hogy menetelünk egyre nyugatbbra. Aláírtuk mind a hárman a levelet, lezártuk a palackot, ami a levegőtartalma miatt nem süllyedhetett el, és elragadták a Duna hullámai. Úgy éreztük, hogy végül is valahol fenn fog akadni, parti falban, fagallyakban, sarkantyúban, egy szigeten, de azért búcsút intve szerencsés hazautat kívántunk az üvegpalacknak Vonultunk búsan, bambán magunk elé nézve, mosdatlanul, ragadósan, koszosan a gyakori földön alvástól, és éhesen, elcsigázottan. Nagy lelkesedés nem volt, csupán az vigasztalt, hogy a ruszki fogság veszélyéből itt már kibújtunk, hiszen itt nem érnek utól, s talán nem is ruszki zóna lesz Felső-Ausztria. Linzen egy éjszakai menetben, zuhogó esőben vonultunk át, majd újból a mellékutakon, április végén értünk az osztrák-német egykori határvárosba, Passauba, a „Führer" szülővárosába. Az édesapja itt volt vámtiszt.

Szerencsénk volt az egészségünkkel. Fiatalok, 22-23 évesek voltunk, sokat kibírtunk. Soha senki nem kapott közülünk tüdőgyulladást, nem volt sem csonttörés, sem tífuszjárvány. Ez nagy eredmény volt. Az édesapámtól Léván kapott szűzdohánnyal jól gazdálkodtam. Naponta csak két szálat adtam a kiosztott ebédért, vacsoráért. Néztem-néztem, hogy a dohányosok mennyire kívánták, és képesek voltak az élelmük nagy részéről lemondani, inkább éheztek, mert a dohányzás rabjai voltak.

Passaunál az út kétfelé ágazott, az egyik főútként haladt tovább északnyugat felé, Regensburg irányába, mi meg igyekeztünk délnek fordulni, Frei Staat Bayern (Bajor Szabad Állam) felé. Az elágazás előtt egy német tábori „csendőr" irányította a visszavonuló német gépkocsi oszlopokat, s ránk kiáltott, hogy „deutsche Soldaten rechts, ungarische zigeuner Bagasche links!"... Nem sokra becsülte ezt az idegen, szedett-vedett katonai alakulatot... Nagyon megalázónak éreztük ezt a kifakadását és minősítését, de nálunk nem volt fegyver, hiszen utászok voltunk, – de nem is lett volna értelme őt lelőni, mert jött volna a megtorlás a német hadsereg részéről. Ő géppisztollyal állt ott az elágazás közepén. Mi mélyen sértve éreztük magunkat a „szövetségestől", dühösen és hallgatva meneteltünk tovább dél felé, Pöcking irányában.

Linz és Passau között egyszer „légitámadás" ért minket. Délben a gulyáságyú környékén gyülekeztünk, amikor a hegy mögül kibújt egy angol felségjelű vadászgép. Megijedtünk, hogy belénk géppuskázik, és nincs hová elbújnunk. Lejjebb szállt, és kb. 150 méter magasságban elszállt felettünk, szemrevételezve, hogy vajon kik ezek a „sátorozó cigányok". Látva, hogy nem német katonák, tüzelés nélkül elrepült.

Pöcking híressé vált a sok menekült magyar miatt. Itt már mindenki biztonságban érezte magát, civilek, katonák egyaránt. A békekötés után innen indultak a magyarok vagy nyugatra, vagy visszatértek hazánkba. Utólag tudtam meg, hogy a ruszkik nagyokat hazudva és átverve a katonáinkat –, a székesfehérvári fogolytáborba terelték őket azzal az ürüggyel, hogy ott kapnak „dokumentet", és azzal hazatérhetnek. A feleségem édesapja is így járt: századparancsnokként, bedőlve a ruszkiknak, egész századával besétált a székesfehérvári lágerba, és négy év múlva került elő – Oroszországból... Későbbi vasutas kollégám magyarázta: „a ruszki rád néz, és szemrebbenés nélkül hazudik!" (természetesen az ateistának nevelt új nemzedékről van szó). Ő Budán került fogságba, így tapasztalta meg az orosz őrizetet...

Pöcking tájékán jött hozzám Siteri őrmester úr, hozott egy térképet, pauszpapírt és ceruzát, és azzal adta át nekem, hogy a százados úr küldi: két órán belül másoljam át a térképet, kinn a szabad ég alatt, plusz 5-6 C°-os hőmérsékleten, egy rozoga, kecskelábú asztalon. Ami rajtam múlt, igyekeztem megtenni, de hogyan másoljam át egy német térképről Bajorország keleti felét? Tele volt kicsi falvakkal, és a legnagyobb meglepetésemre: több ezer tanyával. Az útvonalak átmásolására koncentráltam, de nehezen ment, mert fázott a kezem. Ha ezt látta volna Stasney Albert ábrázoló-geometria professzorom, akkor a tőle megszokott, cifra megjegyzésekkel nyilatkozott volna a rajzomról. Két óra múlva jött is Siteri őrmester úr a térképért. Elvitte, és én nyugodtan aludtam aznap este. Másnap, április 29-én, megint értem jött Siteri őrmester úr a szénapajtánkba, és azt mondta nekem, hogy jelentkezzem a százados úrnál. Bementem hozzá, a törzs szállásának minősíthető másik szénapajtába, és jelentkeztem. Fel sem kelt a szénára terített pokrócáról, hanem hanyatt fekve, a törzskar tisztjei jelenlétében elkezdett szidalmazni: „Gyere ide és térdepelj le előttem, te disznó! Így kell térképet rajzolni?! Nem szégyelled magad mérnök létedre?! Készítettél ne-

kem egy seggtörlő papírt! Mit kezdjek én ezzel?! Mivel már nem a Monarchiában vagyunk, így a bécsi katonai térképek nem állnak rendelkezésre úgy, mint Ausztriában. Egy német tiszt bajtársamtól néhány órára kölcsönkaptam a térképét azzal, hogy másoltassam le. Vissza kellett adnom, és itt állok egy darab vécépapírral! Gyere térdelve közelebb elém!" Ezután elővette a fokosát, és elkezdte ütlegelni a fejemet és a vállamat. Szerencsémre, csontom nem tört, csak zúzódásaim lettek. Végül rám üvöltött, önmagából kivetkőzve: „Mars ki, te disznó!"

Megalázva mentem vissza a pajtánkba. Jóska és Lajos faggatni kezdtek, hogy mi történt, mi a bajom, hogy ennyire fel vagyok dúlva. Elmondtam nekik a százados úrral való egyoldalú ütközésemet, és elhatároztam, hogy hajnalban meglépek a zászlóaljtól. Úgy fel voltam dúlva, hogy vállalni mertem minden kockázatot. Úgy gondoltam, hogy mivel a gimnáziumban német nyelvből is érettségiztem, tudok annyit, hogy kimagyarázzam magam egy német katonai ellenőrzés esetén. Majd elmondom nekik, ha erre sor kerülne, hogy az ezredünk három lépcsőben vonul, és én vagyok közöttük a hírvivő összekötő, mert én el tudok igazodni német nyelvterületen, beszélek németül. Jóska és Lajos velem akart tartani, mert féltek a fogságba eséstől. Vállalták, és másnap, április 30-án hajnalban, átlépve az alvó bajtársak „feje felett", reggel négy órakor kiosontunk a szénapajtából. Elindultunk kelet felé, visszafelé. Mondtam a bajtársaimnak, hogy illedelmesen köszönjünk, ha német ellenőrzéssel akadunk össze, náci karlendítéssel és „Heil Hitler!" köszöntéssel, majd én fogok velük németül beszélni. Kb. egy kilométerre, az országút szélén egy Wehrmacht-os német állt, géppisztollyal. „Guten Morgen, Heil Hitler!" köszöntem neki. Biccentett a fejével, de nem törődött velünk. Valószínűleg az amerikai csapatokat leste. Tovább mentünk vagy fél kilométert, és akkor közöltem Jóskával és Lajossal, hogy ezen a dűlőúton délre fordulunk, mert veszélyes lenne itt az országúton bandukolni. Fenn a dombtetőn lucfenyő erdő van, oda bújjunk be, s majd meglátjuk, hogy onnan merre. Ha kell, az éjszakát is itt tölthetjük, fenyőgallyakból valami védősátrat csinálunk, az egy napra való, szűkös élelmiszerrel még kibírjuk. A lucfenyő erdőbe érve észrevettük, hogy az csak egy keskeny erdősáv, s azon átvilágított a reggeli napsütés. Kinéztünk a másik oldalon, és szép mezőgazdasági terület volt előttünk, sok tanyával. Ahogy kiléptünk az erdőből, a szántóföld szélén egy nagyon öreg bácsi ásott valami gödröt. Odamentünk, köszöntem. Rám nézett, és azt kérdezte: – „Wer sind Sie?" – Mondtam neki, hogy magyar katonák. Ön mit csinál itt? „Légoltalmi árkot ások, mert a polgármester előírta ezt a családom védelmére." Mosolyogni kezdtem, és mondtam neki németül, hogy nem jól csinálja, mert ha a védőárok egyenes, akkor a repeszdarabok végigseprik, és mindenki megsebesül vagy meghal. Erre válaszul megkérdezte, hogy mi meg tudjuk-e csinálni jól. Mondtam, hogy cikk-cakkosan kell kialakítani az árkot. Akkor csinálják meg! Itt hagyom a csákányt, az ásót, a lapátot, s ha készen lesznek, jöjjenek be a házunkba… Másfél óra alatt végeztünk, és a szerszámokkal bevonultunk a közeli tanyára.

Egyemeletes, szép nagy épület volt, alul a tehénistálló, fent a lakás. Az istállóból az ammónia"illat" felfelé szállt, ezért arra ügyeltek, hogy az istálló ajtaja keletre nézzen, a lakás ablakai és ajtaja délre és nyugatra nézzenek. Az istállóban 10-15 fejős tehén volt, a beszolgáltatási tejet le kellett vinniük a faluba, a tejcsarnokba. Az ebéd majd a vacsora is tejben főtt gríz és főtt tojás volt. Kitálaltak, de csak egyetlen, lavór-nagyságú, zománcozott edénybe, a család velünk együtt körülülte, és mindenki a közös tálból étkezett, saját kanállal. Ránéztem Jóskára és Lajosra, és halkan mondtam nekik: látjátok ezt a német „magas" kultúrát, amitől otthon „hasra kellett esnünk"? Nálunk még falun is mindenkinek a tányérjára teszik az ételt, nincs közös tál!... Mi nem akartuk őket kritizálni, hiszen befogadtak és vendégül láttak, sőt, felajánlották, hogy a szénapajtában aludhatunk. Felajánlottuk, hogy amíg nem térhetünk haza, addig szívesen végezzük a mezőgazdasági munkát. Örültek ennek, mert az öregen kívül csak nők végezték a munkát, a fiaik a fronton, ha még élnek!...

Este bebújtunk a pajtában a szénába, és remekül aludtunk magunk fölé téve takarónak a katonapokrócunkat. Hajnalban nagy motorzúgásra ébredtem, csak abban nem voltam biztos, melyik irányból jön a zaj. Füleltem, végül meghallottam, hogy nyugatról. Persze, lehetett német alakulat, de a nyugati szövetségesek hadserege is, ruszkik ide nem valószínű, hogy eljutnak, hiszen hét hónapon át feltartóztattuk őket a német hadsereggel közösen, és ezzel megmentettük Nyugat-Európát Sztálin bolsevizálási álmaitól. Csak évek múlva bogoztam ki, hogy ezt a magyarországi ruszkihelybentopogást Churchill-nek és Benešnek „köszönhetjük", mert az volt az érdekük, hogy a ruszkik ne tudjanak nyugatabbra eljutni. Ezért ők buktatták meg az 1944. október 15-i átállásunkat! Gyalázatos akció volt, mi belebuktunk, ők megmenekültek, lásd Csehország megmenekülését a front borzalmaitól! Sajnos, a történészeink nem ezt oktatják a diákoknak, hanem: „Horthy, az átkozott!"… Sajnos Horthy sem tudta, hogy Moszkvában és Londonban hogyan bántak el Magyarországgal…

Hallva a hadsereg motorzúgásának irányát, nyugodtan aludtam tovább. Reggel, felkelés után éppen Hanichel bácsival akadtunk össze, aki szintén hallotta a hajnali motorzúgást. Felkelt, és leszaladt a völgyben fekvő falujukba, Pörndorfba. Döbbenten magyarázta nekem, hogy rémes, milyen energiapazarlók ezek az amerikaiak. A falu szélén megálltak reggelizni. Ástak gyalogsági ásóval egy hosszú lyukat, abba 2-3 liter gázolajat öntöttek, meggyújtották, és a széles lángnyelven forralták a kávéjukat. Micsoda energiapazarlás! - mondta Hanichel bácsi. Megmagyaráztam neki, ez nem Németország, ahol minden csepp üzemanyaggal spórolni kellett, különösen, amikor a románok átálltak, és Ploiesti olajmezői kiestek, a mi lispei kútjaink pedig a románnak csak legfeljebb 10-15 %-át tudták adni, a műbenzin-gyárakat pedig az angolok lebombázták. Amerika dúskál a kőolajtermékekben, ne csodálkozzék!…

De a lányainkban nagyot csalódtam! És fel vagyok háborodva! - mondta az öreg. - Miért? - Azért, mert az amerikai néger katonák naranccsal, banánnal, csokoládéval csalogatják a lányainkat, és tele van a katonai gépkocsijuk német lányokkal!

- Ezen miért csodálkozik, Hanichel bácsi? Ezek a fiatalok még sosem láttak déligyümölcsöket, és ezen felül a hatéves háború alatt kiéheztek a férfiakra!... Morogva hallgatta a magyarázatomat.

Nyár eleje volt, május hónap, még messze a tél, ezért nem törődtünk azzal, hogy mi lesz majd ősszel és télen. Körülnéztem a szép birtokon, lehetett vagy 10-15 hektár. A szántón búzát, árpát, burgonyá, és répát termesztettek. Mellette a rét a gyakori esőtől dús kaszáló volt, onnan kaszálták a sok szénát. Agrármérnök-család fia vagyok, számomra mindez nem volt újdonság, élveztem a szép birtokot, én is részt vettem a jószágok ápolásában, a kiganalyozásban, de a fejés a nőkre maradt, és géppel végezték.

Szombat - vasárnap körülnéztem a környéken, és véletlenül, tőlünk körülbelül két kilométerre, megtaláltam az ezredparancsnokságot. Nem került senki amerikai fogságba, velünk nem törődtek, csak az SS-ekre vadásztak.

Úgy hallottam, hogy rondák voltak a franciák! Volt olyan soproni diák, aki egy másik ezred katonájaként francia fogolytáborba került. A szabadulása után otthon találkoztam vele, és elmondta, hogy a francia rosszabb volt, mint a ruszki fogság…Tele voltak gyűlölettel. Pedig mi Franciaországgal nem voltunk harcban, sőt, a németországi fogolytáborokból sok francia hozzánk menekült, és ők itt szabadon, úri módon élhettek… Az 1946. évi békekonferencián értünk, rólunk egyetlen jó szót sem szóltak, kivéve az ausztrál delegátust, és a felvidéki magyarok kiüldözése ellen némileg tiltakozott Amerika és Anglia. Mindenki másnak, elsősorban a ruszkiknak, a cseheknek és a szerbeknek mi az utolsó csatlós, bűnös nemzet, fasiszták, antiszemiták voltunk, és a mai napig így minősítenek ben-

nünket! Nácik helyett ‚fasíírsztát" mondanak, és az ostoba nyugat ezt átvette Sztálintól, aki a Kommintern bírálata miatt restelkedett, hogy a nemzeti szocialista Németországgal a szocialista Szovjetunió összefogott. Innen ered a nácizmus helyett a fasizmus, és hallgatnak arról, hogy milyen nagy különbség volt a két diktatórikus rendszer között.

Az ezredparancsnokomnak elpanaszoltam az esetemet a zászlóalj parancsnokommal. Meg volt döbbenve, hogy egy ludovikás tiszt ennyire kivetkőzött önmagából. Megígérte, hogy kivizsgáltatja a panaszomat. De arra is megkért, hogy legyek a magyar nyelvű rádióadások megfigyelője, és a lényeges híreket írjam le és hozzam el neki. Budapesten az ostrom miatt a 300 méter magas, lakitelki adótorony a földön feküdt, ezért Bukarest segített be. Elég erős hangon hallhattam az adást. Petru Groza román politikus udvarolt akkor Magyarországnak, de közben mindent elkövetett, hogy Észak-kelet Erdélyt visszakapja Románia. Vissza is kapta Sztálintól jutalmul Mihály király megbuktatásáért...

A harmadik alkalommal véletlenül összetalálkoztam a volt zászlóalj parancsnokommal. Rám nézett és kiabálni kezdett velem: „Meglógtál, te disznó!" Mire én: „Százados úr! A háborúnak vége! Hitler halott, öngyilkos lett, a német hadsereg aláírta a fegyverszünetet. Ön nekem többé már nem parancsol!" És faképnél hagytam. Itthon nem kerestem meg, pedig hazajött, és nemrégen meghalt. Hogy miből élt itthon, nem érdekelt…

A bukaresti rádióadásból tudtam meg, hogy a Csehszlovák Vöröskereszt minden állampolgárt hazavisz. Több se' kellett nekem, hiszen velem volt a szlovák nyelvű anyakönyvi kivonatom. Az egyetemen be kellett mutatni, és előrelátásból a hátizsákomban hoztam magammal, a diploma igazolásommal együtt. Július közepén elbúcsúztam a Hanichel családtól, Vizi Józseftől és Püspök Lajostól. Bevonultam Eggenfeldenbe, a járási székhelyre, a németek által épített barakktáborba, ahová a csehek fészkelték be magukat. Szinte mindenki felvidéki magyar volt, főleg az ezredünk katonái. Kétheti előkészület után, 1945.július végén elindultunk az újabb, a második Csehszlovák állam felé.

(következő számunkban a 16. fejezettel folytatódik)

Bolyai és Magyary ösztöndíj a TTK -n

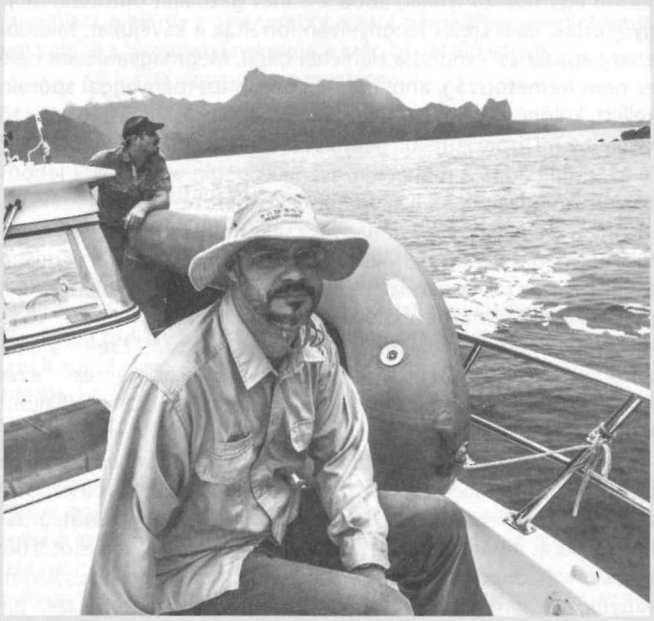

Dr. Szűts Tamás az NymE SEK Természettudományi Kar Biológia Intézet Arachnológiai Tudományos Műhelyének oktatója egyszerre két rangos tudományos ösztöndíjat is elnyert 2013 júniusában. Az egyik a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíja. A támogatott kutatás címe: *Galapagosz Afrikában: Közép-és Nyugat-Afrika és a guineai szigetcsoport (Bioko, Sao Tome és Principe) ugrópókfaunáinak kapcsolata.* A 2013 áprilisában szervezett expedíció anyagát dolgozza fel a kutatási program, összehasonlítva az apró óceáni szigetek faunáját a kontinentálissal. Az érdekes életföldrajzi helyzetből adódóan, a 15-30 millió éves szigetek faunája nagyszámú endemizmussal (csak ott élő fajokkal), azok óriás vagy törpe testméretével hívta fel magára a kutatók figyelmét. A másik ösztöndíjat a „TÁMOP 4.2.4.A. Nemzeti Kiválóság Program, Konvergencia - Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj-2012" elnevezésű pályázat biztosítja Szűts Tamás részére, amelynek során megvalósuló kutatás címe: *Ugrópókok evolúciója, különös tekintettel a párzószervek evolúciójára.* Mindkét kutatási program nagymértékben hozzájárul a fajok változását irányító és szabályozó természeti folyamtok megértéshez.

dr. Gyurácz József

A Soproni Közgáz-vonat nem vár!

Az új vasúti menetrend kellemes meglepetést tartogatott a Sopron-Budapest vonalon utazók számára. Elindult a Soproni Közgáz IC! A Sopronból 9:07-kor induló, Budapestre 11:49-re érkező, valamint a Budapestről 16:10-kor induló, Sopronba 18:42-kor érkező InterCity vonatok új neve: Soproni Közgáz IC.

Reméljük minél több régi, jelenlegi és jövőbeni hallgatónk élvezi majd a vonat által nyújtott szolgáltatást és kényelmet!

KTK

Lőverinek lenni - életforma

Két, deres halántékú, régivágású úr ül az asztal mellett. Az asztal sem a mai kort idézi.
Valami régiből ittmaradt állandóság lengi be a termet. Korokból, melyek mindennapi küzdelmeik dacára is szépek, méltóságteljesek és valóban polgáriak voltak.
Szemben a közönség: egy része szintén a megküzdött élet nyugvó napjait éli, de vannak sorsuk delén járók, és persze vannak nagyon is maiak, ifjak. Ők mind így együtt. Kíváncsiak régmúlt idők dolgaira: morálra, szépségre, lélekre, szeretetre – anyagias világunkban csupa hasznavehetetlen, de az élet alapjait jelentő érzelemre és erkölcsre… És a korábbi létezés nagyon is gyakorlati, ennek ellenére vagy éppen ezért is szép, esztétikus és harmonikus alkotásaira. Meg mindarra, amit a hajdanvolt polgári szalonok miliőjébe tervezett asztal körül, faragott fotőjbe süppedve ülők mesélnek.
Hogy miről beszélnek igaz történeteket? Legfőképpen a városról, a város egy részéről, mégpedig a Lőverről. Meg persze életükről, egymásról, ahogy a pillanat megkívánja.
Laudációk és vallomások – talán így is összegezhetnénk az esten elhangzottakat.
Két úriember, mindkettő szikár, szemükben mély élettapasztalat és bölcsült tudás. Hogy barátok-e ők? Nem kérdeztem. De a választ sejtetni engedi az a tisztelet és szeretet, amely minden mozdulatban, hangban és mondatban jelen van – túlmutatva régi jó ismeretségen…
Sok közös van bennük: mindketten Sopron díszpolgárai. Mindketten egyetemünk egy-egy karán oktattak. Kubinszky Mihály professzor emeritus, építész, Sarkady Sándor nyugalmazott egyetemi docens, költő. Ők ülnek az asztal mellett. Mindkettejüknek könyvei jelentek meg szépen sorban. Most is az egyik apropóján gyűlt össze a nagyérdemű. *Kubinszky Mihály: A régi soproni Lőver – egy löverlakó építész feljegyzései* címmel immár másodszor, de átdolgozva és bővítve megjelent kötetének bemutatója vonzotta egybe az érdeklődőket.
Sarkady Sándor emlékei tényeket sorolnak: Megtudjuk tőle, hogy Kubinszky professzort Kós Károly „kedves Mihály"-nak szólította, az építészeti tanszékre pedig Winkler Oszkár méltó utódaként került. És Srkady tanár úr Adyt idézi, méghozzá a gyökerek mélységes kötelékeit zengő *Séta bölcső-helyem körül*t. Nem véletlenül. Ó, azok a párhuzamok! Ady Endre szülőhelyéről vallva kiáltja: *„Csupa legendák és jelek(…)Ez itt falu, az én falum,/Innen jöttem és ide térek…"*
Kubiszky Mihály könyve borítójára rótt szavai így tanúskodnak: *„A Lőverben születtem, a Lőverben lakom. Mindvégig ugyanabban a lőverben. A Lőver levegőjét szívtam egész életemen át. Hetvenöt*

fotó: FG

éve ismerek itt majdnem minden házat, fát, kerítést. Ismertem sok régi lőverlakót. Polgárokat, kertészkedőket, nevezetes embereket, egyszerűeket egyaránt. Megszoktam a Lőver sajátos klímáját az Alpok és a Kisalföld találkozásánál (…) Mégsem kíván ez a kis kötet mindössze nosztalgia lenni, ennél többre törekszem. Fel szeretném jegyezni azt, amit én még láttam, és szeretnék gondolatokat fűzni ahhoz, ami ma még mutatkozik. A Lőverek építészet- és kultúrtörténetéhez adatokat szeretnék adni. Végül reményt is szeretnék kelteni, hogy a Lőver(…) fenntartható szépségében."
Mert mi is az a Lőver? - teszi fel az építész a kérdést, s máris válaszol rá: „településrendszer sajátos példája" soproni városrész, hajdan pihenőhely, ácsolt verandájú és oromzatú épületekkel. De sajátos sövénnyel kerített kertek is (van, aki ezért Lővereknek mondja): gesztenyések, gyümölcsösök, buxus-szegélyű kavicsutakkal. Röviden megfogalmazva: összművészeti harmónia, melyben egybecseng a táj, a kert, az építkezés és a társadalmi szokás. A 150 év azonban megváltoztatta a Lővert. Mert megváltoztak a szokások, az igények, az élet…
Kubinszky professzor szerint többek között meg kell birkózni a mai kor kihívásaival a régi teljes tiszteletben tartása mellett. És *„az emberek kulturális fejlődése talán meghozza, hogy a jövő nemzedék a most épült épületeket is 'A régi Lőver'-nek tekintse".*
Mert a Lőver mi más is lenne, mint egy darab élő múlt a mában?!

Frang

fotó: FG

Egyházashollós:

Emléktábla dr. Joó Istvánnak

2013. november 29-én 11 órára sokan jöttek össze Egyházashollóson, a 8-as főút mellett, a Petőfi út 11. számú háznál. Itt töltötte fiatal éveit Joó István, a Geoinformatikai Kar egykori főigazgatója, a magyar földmérés és térképészet első számú szakmai irányítója volt negyedszázadon át.

A nyáron utcát neveztek el a falu neves szülöttéről, most pedig lakóházának falán egy emléktábla ünnepélyes avatására került sor.
A fehérvári GEO-ból 11-en utaztunk a rendezvényre, oktatók és szakkollégista hallgatók. Jó volt látni, hogy Hollóson számosan voltak jelen karunk mai és egykori hallgatói közül; ma már többen közülük a földhivatalok vezetői, munkatársai (például a vasvári, a celldömölki, a sárvári járási földhivatalvezető valamikori GEO-s.)
Eljött az ünnepségre Sopronból egykori rektorunk, Winkler András professzor úr; egyetemünk gazdasági főigazgatója, Herczeg László és Horváth Béla intézetigazgató.
Az ünnepségen elsőként Németh Tamás, a község polgármestere mondott köszöntőt, melyben hosszasan sorolta Joó István érdemeit. Ezt követően V. Németh Zsolt vidékfejlesztési államtitkár, egykori tanítvány mondott megható, szép szavakat a csillagászati ismeretek oktatójáról, a mindig küzdő, tehetséges, földönjáró emberről.
Az avatás után a falu kicsiny kultúrtermében először egy képsorozat pergett le, melyet Hodobay-Böröcz András készített jórészt saját fotóiból.
Az emlékülésen Ádám József akadémikus, a BME tanszékvezetője, az MFTTT elnöke, Busics György, a GEO tanszékvezetője, Ágfalvi Mihály, a GEO volt főigazgatója, Busics Imre, a FÖMI geodéziai igazgatója, Hodobay-Böröcz András, az FVM volt főosztályvezető-helyettese, Mihály Szabolcs, a FÖMI volt főigazgatója, Orbán Aladár, az MTA GGKI volt laborvezetője (egykori tankörtárs), Zalaba Piroska, a VM térinformatikai főfelügyelője, Kalamár László helyi lakos, rokon, és végül ifj. Joó István újságíró (a gyermek) emlékeztek vissza az egykori kollégára, tankörtársra, barátra, falubélire és apára.

Egyházashollós: Németh Tamás polgármester, V.Németh Zsolt államtitkár és Busics György

Kolontár emlékhely

Az emlékülés fogadással zárult, ahol alkalom nyílt beszélgetésre a kollégákkal, tanítványokkal, rokonokkal.
Visszaúton megálltunk Kolontáron, ahol Volráb Róbert egykori levelezős hallgatónk mutatta be a 2010 októberi vörösiszap-katasztrófa helyszínét, a Makovecz tanítványok által tervezett és hihetetlen gyorsasággal felépült új utcát, s beszélt a mozgásvizsgálattal kapcsolatos saját munkájáról.
Megálltunk még Veszprémben is, a Vámosi úti temetőnél, ahol tiszteletünket tettük 5 éve elhunyt, nagyrabecsült kollégánk, Csepregi Szabolcs sírjánál...

Balázsik Valéria

ELMENT MILAN DEMO PROFESSZOR

Életének 82. évében, 2013. november 11-én váratlanul elhunyt Prof. Dr. Milan Demo, a Nyitrai Szlovák Agrártudományi Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára, a gödöllői Szent István Egyetem és a Nyugat-magyarországi Egyetem díszdoktora, aki fél évszázadon át lelkes híve és szervezője volt az intézményeink közti tudományos-kulturális és nem utolsó sorban a személyes-baráti kapcsolatoknak.

2013. november 12-én kaptuk a szomorú hírt: Milan Demo professzort november 11-én családja körében érte a halál. Délelőtt még bent dolgozott a munkahelyén, és úgy köszönt el a kollégáktól, hogy ebéd után folytatják a munkát. Helyette azonban telefonhívás érkezett a feleségétől: Iván ebéd közben rosszul lett, s mire beértek vele a kórházba, meghalt. Fájdalmas, mégis felemelő érzés egy olyan emberről nekrológot írni, akivel – a viszonylag nagy földrajzi távolság ellenére – több, mint negyven éven át töretlen barátság kötött össze.

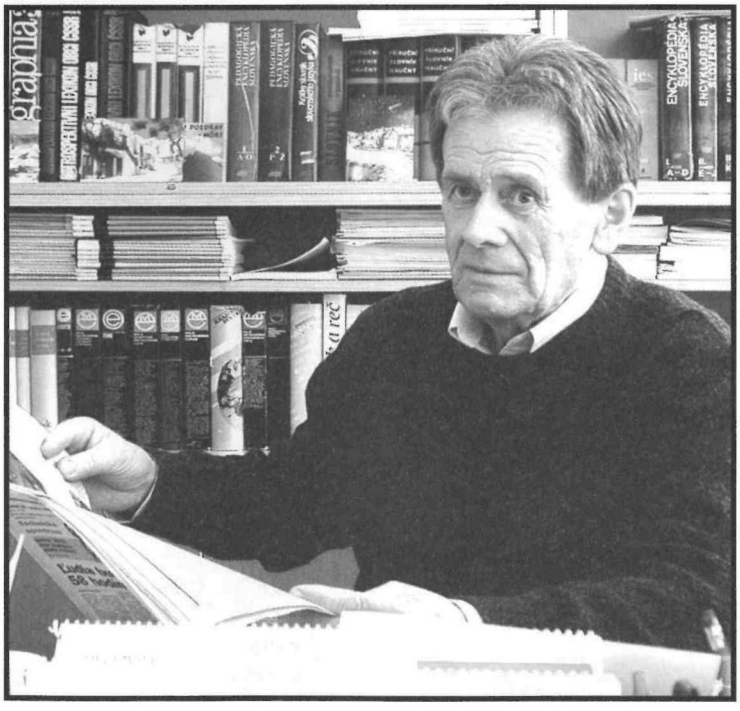

Milan Demo 1931. szeptember 10-én született Muzslán. Diplomáját a Nyitrai Mezőgazdasági Főiskolán szerezte 1957-ben. Háromévnyi szakmai gyakorlat után, 1960-ban került vissza a Főiskolára. Kandidátusi fokozatot szerzett, rendszeresen publikált hazai és külföldi szaklapokban. Fiatal korától aktív kapcsolatokat alakított ki és ápolt magyarországi felsőfokú intézményekkel, mindenek előtt Mosonmagyaróvárral és Gödöllővel. Ezeknek az intézményeknek a munkatársaival rendszeresen részt vett különféle nemzetközi programokban. A Gödöllői Szent István Egyetemtől 1998-ban, a Nyugat-magyarországi Egyetemtől pedig 2006-ban kapott tiszteletbeli doktori címet. Intézményében hosszú időn át volt tanszékvezető, az Egyetem rektorhelyettese. Tagja volt az Egyetem akadémiai tanácsának és a Vidékfejlesztési Kar akadémiai szenátusának és az Agrártudományok Szlovák Akadémiájának. Kiemelkedő az általa végzett tananyagfejlesztő munka: az utóbbi tíz évben 9 könyvet írt a mezőgazdaság és a fenntartható fejlődés témakörében. Az energianövények – első sorban az energiafűz – termelésének és hasznosításának nemzetközi hírű tudósa volt. Külön ki kell emelni azt a munkát, amit az Intézmény kulturális tevékenysége terén fejtett ki, különösen a külföldi kapcsolatok fél évszázadon át tartó ápolásával.

Még a múlt század 70-es éveinek az elején történt, hogy - Ő az akkori Nyitrai Agrártudományi Főiskola oktatója és szakszervezeti aktivistája, jómagam pedig az akkori Agrártudományi Egyetem, Keszthely Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karának hasonló beosztású, illetve funkciójú munkatársa - azt a feladatot kaptuk intézményünk rektorától, hogy – első lépésként – létesítsünk kulturális kapcsolatot Nyitra és Mosonmagyaróvár között. Ivánnal mi akkor találkoztunk először, akiben az első pillanattól kezdve lelkes, sodró lendületű, a közös ügyért tenni akaró embert ismertem meg. Alig fél év múlva sor kerülhetett a mi kultúrcsoportjaink (Gazdász Táncegyüttes, énekkar, irodalmi színpad) nyitrai-, majd nemsokára az Ő Zobor Táncegyüttesük és zenekaruk mosonmagyaróvári vendégszereplésére. Így indult és azóta is tart a két intézmény kapcsolata, ami az idők folyamán hallgatói és oktatói szakmai cserelátogatásokkal, kutatási együttműködésekkel, különféle projektekkel (Erasmus program) bővült. Milan Demonak mindezekben elévülhetetlen érdemei vannak, amit az Egyetemünk 2006-ban tiszteletbeli (honoris causa) doktori címmel ismert el. Iván jelenléte nagyon fog hiányozni úgy is, mint a közös ügyünk lelkes patrónusáé és úgy is, mint igazi jóbaráté. Szerencsére a munkatársai - mindenek előtt Prof. Dr. Anna Bandlerova dékán- és Dr. habil. Eleonora Marisova dékányhelyettes asszony - már eddig is sokat tettek e kapcsolatok ápolásáért, és biztosak vagyunk abban, hogy ez továbbra is így marad.

Ebben a reményben búcsúzunk Milan Demo professzortól, hálásan megköszönve mindazt, amit közös ügyünkért tett!

Kedves Professzor Úr, Drága Barátom, nyugodjál békében!

Dr. Tenk Antal
professor emeritus

Szokolay Sándor utolsó köszöntése

Aki nem hisz a csodákban, nem elég realista! Ezzel a mondattal kezdeném, mivel a csillagok szerencsés együttállásának köszönhetően megadatott Szokolay Sándornak, hogy még utoljára köszönthesse Sopron városa egy ünnepi koncerttel a Pannónia Hotel patinás nagytermében. 2013. december 8.-án távozott az élők sorából a számos elismeréssel, többek között a Kossuth-díjjal és a Corvin lánccal kitüntetett kiváló zeneszerzőnk, Szokolay Sándor.

Csoda, hogy még jelen tudott lenni 2013. november 17.-én, s képes volt erőt meríteni és örülni a nagy beteg szerző. Mindenki tisztában volt vele, milyen gyenge a szive. Épp ezért hihetetlen volt, ahogy szinte felpattant az ünneplés végén, hogy szavakkal és virágcsokorral köszöntse a résztvevőket. Ritkán részesül az ember ilyen élményben: kézzel fogható volt a teremben az energia áramlása. A meghatottságtól alig tudott szavakat találni az ünnepelt, látszott rajta, milyen boldog. A közreműködők és a jelenlévő közönség számára is fantasztikus volt ez az este. Senki nem beszélt róla, de éreztük, hogy ezek a hálás szavak nemcsak a résztvevőknek szólnak. Egyszerre volt jelen az idő három dimenziója: megszólítva a jelenlévőket visszatekintett a múltba, s bizakodott a jövőben... Vibrált a levegő. /talán műszerek ki is mutatták volna?/

Ritkaságszámba megy, hogy manapság így megbecsüli a város arra méltó polgárát. Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata, civil szervezetek és helybéli vállalkozók minden évfordulótól függetlenül, saját költségükön hívták meg a budapesti XIV. kerületi Hunyadi János Általános Iskola Véndiák Kórusát, annak vezetőjét, Sebestyénné Farkas Ilonát, s néhány szólistát: Sebestyén Mártát, Diószegi Györgyit /ének/, és e sorok íróját, Nagy Mártát /zongora/.

Hogy miért éppen ezt a kórust hívták meg? Szoros baráti kapcsolat köti össze a karvezetőt és Szokolay Sándort. Ez a barátság békéstarhosi gyökerekre vezethető vissza, ami évtizedeken keresztül, egészen december 8-ig tartott. Farkas Ilonát a híres, Kodály által is többször látogatott Hunyadi János Ének-zenei Általános Iskola 50 éves jubileumára, egyszeri fellépésre hívták meg volt diákjai. Ekkor a „véndiákok" egy része úgy döntött, hogy ismét együtt szeretnének énekelni, s továbbra is a mindenki által „Mona néni"-nek nevezett tanárukat kérik fel állandó kórusvezetőjüknek. Az együttműködés 2006 óta folyamatosan tart, és igen eredményesnek bizonyult. Számos fesztiválon, kórustalálkozón, koncerten, versenyen közreműködtek nagy sikerrel itthon és külföldön egyaránt.

A koncert műsorán Szokolay Sándor szerzeményei /Zsoltározó, Áldjuk Isten nagy kegyelmét, Miatyánk, Már csak a dal, csak az segít/, illetve Goudimel, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Karai József és Daróci Bárdos Tamás művei hangzottak el. A kórusművek között Diószegi Györgyi énekelte Mozart és Verdi egy-egy áriáját.

A hangversenyt közös emlékekkel színesítette a műsorblokkok között a karvezető, Farkas Ilona. Személyes hangú mondatai igen családiassá tették a hangulatot. /A kórus sorai között láthattuk - hallhattuk mindhárom gyermekét, köztük a világhírű népdalénekesünket, Sebestyén Mártát is, aki a koncert végén egy gyönyörű csángó Mária-énekkel köszöntötte a zeneszerzőt./

Gondolom, a jelenlévők többsége érezte, hogy ez egyfajta búcsú. De nem szomorú, hanem ritka felemelő: találkozás, egy méltán ismert és elismert alkotó utolsó megjelenése zeneszerető publikuma és barátai előtt /a sorok között jelen volt a zeneszerző egykori ,tarhosi osztálytársa, Mező Imre zenetudós is./

A sors ajándékának tekintem, hogy létrejöhetett ez az ünneplés. Számomra csoda, hogy jelen lehettem, s én is köszönthettem Liszt egyik Bach átiratával az ünnepeltet.

A halálhír óta többször eszembe jutott Schubert Téli utazás ciklusának Wegweiser /Útjelző/ c.ímű dala: vajon megkönnyítettük Szokolay Sándor választását?

Nagy Márta

(fotók: Németh Béla)

(A megemlékező sorok írója ugyan közreműködőként és tisztelőként volt jelen az utolsó hangversenyen, melyen Szokolay Sándort köszöntötte muzsikus és publikum. Azonban tudni kell róla azt is, hogy a zongoraművésznő évtizedekkel ezelőtt a szombathelyi Ének-Zene Tanszék oktatója volt. - a szerk.)

EDUCATIO 2014

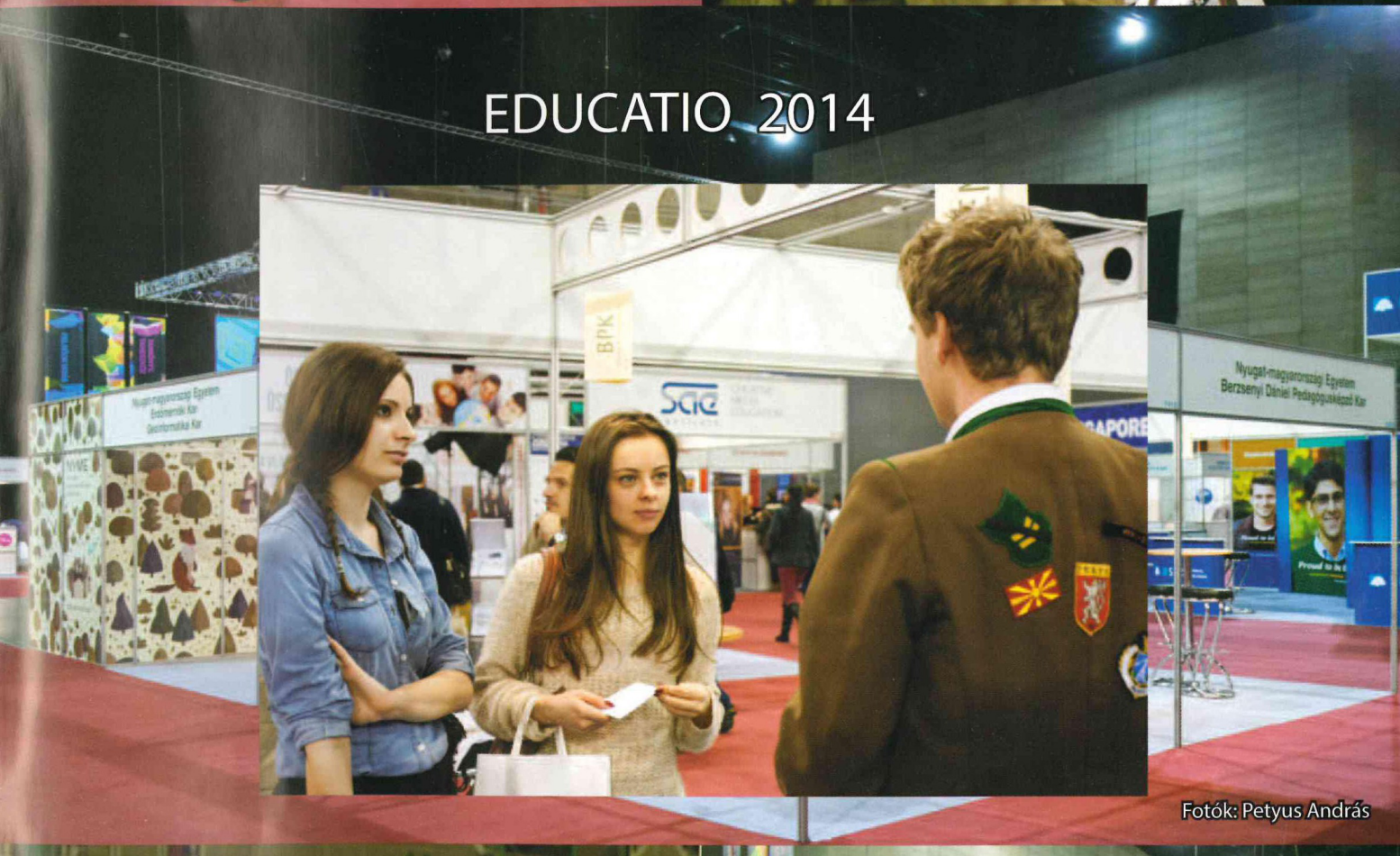

Fotók: Petyus András